Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 370 ՈՒՐԲԱԹ 29 ՄԱՐՏ 1885 (Ն. Տ.) 10 ԱՊՐԻԼ 1885 25 ՃԷՄԱԶԻ ԻՒԼ ԱԽԸՐ 1302

40 ՓԱՐԱ.

ՊԱՅՄԱՆՔ

[illegible] տողը մէկ անգամի համար 3 դահեկան · երկու անգամի համար 2 դահեկան, [illegible]

[illegible]

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի» ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ. Գալաթիա, Նորատունկեան խան, [illegible]

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونكیان خانده { آرهولك }
غزته‌سی اداره‌سنه

Les annonces sont reçues
à l'EASTERN AGENCY,
Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ	համար	տարեկան	դահեկան	200
»	»	վեցամսեայ	»	100
»	»	եռամսեայ	»	50
Գաւառաց համար [illegible] թղթատարով		տարեկան	»	240
Գաւառաց համար [illegible] թղթատարով		վեցամսեայ	»	120
Օտար	երկիրներ	տարեկան	Ֆրանք	56
»	»	վեցամսեայ	»	28

[illegible] Տնօրէնութեան վրայ է ։
Խմբագրութեան ղրկուած [illegible] ետ չ'տրուիր ։

Մանուցմունք կընդունուին
ԻՍԴԸՐՆ ԷՃԷՆՍԻ
գործակալութեան ձեռամբ, Քարաքէօյ, Տէյիրմէն խան

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 28 ՄԱՐՏ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊԻՍՄԱՐՔԵԱՆ ՀԱՆԴԷՍՆԵՐՆ Ի ՊԵՐԼԻՆ

Ո՛չ մէկ աշխարհակալ իւր բոլոր կենաց մէջ գտած է իւր ազգէն ա՛յնչափ պատիւ ու համակրանք որչափ Պիսմարք իշխանը գտաւ իւր ծննդեան 70րդ տարեդարձին առթիւ, որ միանգամայն 50րդ տարեդարձն էր իւր պաշտօնական կենաց ։ Կէս դար առաջ Պիսմարք դիւանագէտ մը չէր, այլ դատարանի մը անփարձ քարտուղար ։ 1851ին սկսաւ իւր քաղաքական ասպարէզ իբրեւ քարտուղար Ֆրանքֆորդի Ազգ. Ժողովոյն Պրուսիական անդամին, և 1862ին էր որ նախարար անուանեցաւ առաջին անգամ ։ Գերման ազգը փափաքեցաւ իբրեւ ազգային տօն մը նկատել իւր մեծագոյն աշխարհակալին այս կրկին տարեդարձ։ Առաջին անգամը չէր սակայն որ գերման ազգը պիտի վարձատրէր զՊիսմարք իշխանն ։ Աշխարհային պատիւ չէր մնացած որ արդէն տրուած չլլնէր նմա ։ Վիլհէլմ կայսրը բարձրացոյց զնա ընկերային բարձրագոյն աստիճանին ուր կարենայ հանիլ հպատակ մը, «Իշխան» անուանելով, և սպառեց Իւր բոլոր ճարտարմտութիւն, տարուէ տարի նորանոր փորձեր տալով Իւր կայսերական շնորհաց ։ Պիսմարքի անունը տրուեցաւ գերման զրահաւորի մը, և ամերիկեան քաղաքի մը ուր գերման գաղթականք շատ կան, և արդէն Գերմանիոյ մէջ քանի մը արձաններ կանգնեցան անոր անուան ։ Պիսմարքի վրայ իւր հայրենեաց մէջ լոյս տեսան այնչափ տետրակներ, գիրքեր, հանդէսներ, պատկերազարդ հրատարակութիւններ, գեղարուեստից գործեր, որչափ չէ եղած Հոմերոսի կամ Շէքսբիրի վրայ ։ Երգեր և երաժշտական նոր եղանակներ իսկ յօրինուեցան նորա անուան, և այս վերջնոց մին կը կրէ «Վալց Պարկեշտ Միջնորդի» տիտղոսը (*) ։

Նիւթական պատիւներ նուազ չեն եղած։ Ցարդ դղեակներ, կալուածներ և կլոր գումարներ ազգային Խորհրդարանին որոշմամբ նուիրուած էին իրեն։ Այս անգամ ալ 150,000 անգլիական ոսկւոյ գումար մը հանգանակուեցաւ ի պատիւ իրեն։ Բոլոր գերման ազգը մասնակցեցաւ այս հանգանակութեան։ Այլ ո՞վ պիտի ընէ թուումն մասանցն այն բազմատեսակ նուէրներու, զորս Իշխանն ստացաւ իւր ազգակիցներէն՝ մարտ 31էն և ապրիլ 1էն, կրկին տարեդարձին առթիւ։

Պերլինի և գերմանական ուրիշ քաղաքներու մէջ կատարեցան լուսավառութիւններ, կազմուեցան նուագահանդէսներ, թնդանօթներ արձակեցան, հացկերոյթներ տրուեցան, ճառեր արտասանեցան, հայրենասիրական երգեր երգող ջահակիր թափօրներ փողոցներու մէջ շրջեցան գիշերն, և խուռն բազմութիւն ամենուրեք ընկերացաւ այս թափօրներու։ Ամենէն շքեղ թափօրն էր այն որ անցաւ Պիսմարքի տան առջեւէն։

Հազարաւոր այցելուներ, հեռագիրներ ու նամակներ ընդունեց Իշխանն ։ Այս շնորհաւորութեանց մէջ ամենէն սրտալիրն եղաւ այն զոր Վիլհէլմ կայսրն Ինք անձամբ եկաւ մատուցանել հաւատարիմ ծառային ։ Ապրիլ 1ի առաւօտուն Ն. Կ. Վեհափառութիւն, ընկերակցութեամբ կայսերազուն իշխանաց և մեծ-դուքսերու, գնաց Իշխանին տունն, և խանդաղատանօք ողջագուրելով, երիցս համբուրեց զԻւր Նախարարապետ։ Այս առթիւ կայսերական գերդաստանը Պիսմարք իշխանին ընծայեց գեղեցիկ պատկեր մը, որ կը ներկայացնէ՝ ֆրանքօ-գերմանական պատերազմէն յետոյ կայսրութեան հրատարակումն ի Վերսայլ։ Պատկերին հետ կայսրը ղրկած էր ինքնագիր նամակ մը, որով գոհութիւն կը յայտնէր գերմանական ազգին առ Իշխանն ցոյց տուած համակրանաց համար, որով ազգը կ'ապացուցանէր թէ գիտէր գնահատել արժանիքն, և իւր կողմէ կը յայտարարէր Ն. Կ. Վեհափառութիւն թէ Ինք եւս կը մասնակցէր այս ցոյցին, և իբրեւ յիշատակ ղրկելով կայսրութեան հրատարակման հանդէսին նկարն, որ Հոհէնձոլերնեան Տան մեծագոյն դէպքն եղած է, կ'ուզէր որ Պիսմարք իշխանին բոլոր սերունդք գիտնան թէ Վիլհէլմ կայսրն ու թագաւորը գնահատած էր Իշխանին մասնակցութիւնն այս մեծ յաջողութեան մէջ։ Այս գրաւոր յայտարարութիւններ ծերունի կայսրը բերանացի եւս կրկնեց, փութկոտ ձայնով շնորհակալութիւն յայտնելով Նախարարապետին այն մեծ գործոյ համար զոր ի գլուխ հանած էր՝ Հայրենեաց և Իւր կայսերական Տան մեծութեան ու բարօրութեան համար ։ Կայսրը մաղթեց նաեւ որ Իշխանն երկար ժամանակ կարենայ վարել իւր պաշտօն, և ապահովցուց զնա թէ Իւր այս երախտագիտական զգացմունք գերեզմանէն անդին ալ պիտի մնան անշէջ ։

Պիսմարք իշխանին ամենէն աւելի հաճոյք պատճառող շնորհաւորութեանց մին եղաւ զօրավարաց շնորհաւորութիւնը։ Պիսմարք ինք եւս զօրավար է, և աննման ուրիշ դիւանագէտներու, մեծապէս կը համակրի զինուորական գործոց։ Իշխանը կը կրէր պատուոյ սուրը, զոր առջի օրն իրեն ընծայած էին սպայք Զրահաւոր զօրագնդին, որոյ զօրավարն է ինք։ Պատասխանելով զօրավարաց շնորհաւորութեան, Իշխանն ըսաւ թէ բանակին վրայ իւր վստահութիւն ամրապինդ է միշտ, և այս վստահութիւնն է որ օժանդակած է իւր աշխարհակալութեան գործադրման։ Նոյն թէ, ըսաւ, 1866ին, Աւստրիոյ դէմ մղուած պատերազմին մէջ, իմ այս վստահութիւն ի դերեւ ելած լինէր, ողջ չէի կրնար վերադառնալ Պերլին։ Բայց հրացանաձիգ զինուորն օգնեց ինծն, և Մտաց ու Գործոց երջանիկ զուգընթացութիւն մը տուաւ անկնալուած պտուղները։ Բանակը վերջին 14 ամաց մէջ պատերազմական գործ մը չունեցաւ, բայց տակաւին գերմանացի սպայն աշխարհի լաւագոյն սպայն է, և հզօր գործի մը՝ խաղաղութեան պահպանման։ «Հպարտութիւն կը զգամ յիշելով թէ ես ինքս ալ Պրուսիացի ըսպայ մ'եմ»։

Ապա եկաւ Ռադիպորի դուքսն, Իշխանին մատուցանելու 150,000 ոսկւոյ հանգանակութեան հաշիւն ։ Այս գումարի իբր երկու երրորդով գնուած էր Շէօնհաուզէնի դղեակն ու ագարակը, զորս Պիսմարքի հայրը նեղութեան մէջ պարտաւորուած էր վաճառել։ Դուքսն ըսաւ այս առթիւ թէ Իշխանը Գերմանիոյ վերադարձուցած էր զԱլզաս-Լոռէն, զոր դժբախտ պարագայից մէջ կորուսած էր գերման Հայրենիքն, և պատշաճ էր որ գերմանական ազգն ալ սոյն մեծ գործի հեղինակին երախտագիտութեան հաւաստիք մ'ընծայէր, վերադարձնելով նմա հայրենի դղեակ մը, զոր Պիսմարքեան գերդաստանն երբեմն դժուարին պարագայից մէջ պարտաւորուած էր ձեռքէ հանել։ Պիսմարք իշխանը մեծ ուրախութեամբ ընդունեց այս նուէր, որ ազգային երախտագիտութեան չըչափելի փորձի մը հետ, իրեն կը բերէր հայրենի բնակարանի մը կարեւոր մասն, և իւր ազնուականութեան տիտղոսը կ'ամբողջացնէր ։ Հանգանակութեան մնացեալ մասը բարեգործական հաստատութեան մը պիտի յատկացուի կայսեր հաճութեամբ ։

Օրն ի բուն Պիսմարք իշխանին տան առջեւէն անցան գերմանական ընկերութեան զանազան դասերն ու մարմինները ներկայացնող պատուիրակութիւններ իրենց յատուկ հագուստներով ու զարդերով, գիւղացիներ, քաղաքացիներ, համալսարանական ուսանողներ, արհեստաւորներ, ևն։ Գեղեցիկ կառք մը, զոր վեց ձիեր կը քաշէին, և յորում կը գտնուէին զանազան կերպարանքներ մտած մարդիկ, կը յիշեցնէր Գերմանական Միութիւնն։ Անոր կը հետեւէր ուղտ մը, Անկրա-Բէքուէնայի և Քամերունի բնիկներ կրելով։ Բուռն ծափահարութեամբք ողջունուեցան այս և նմանօրինակ երեւոյթներ, որք կը յիշեցնէին Իշխան Նախարարապետին քաղաքական ասպարէզին գլխաւոր պարագաներն ։

Որովհետեւ Գերմանք վիճակագրութիւն սիրող ժողովուրդ մ'են, հաշուած են թէ, Պիսմարք իշխանն իւր այս տարեդարձի առթիւ ստացաւ 2,100 նամակ և 2,322 հեռագիր շնորհաւորութեան, և հեռագիրք կը պարունակէին 76,773 բառ ։ Ո՞վ թագաւոր կամ կայսր երբեք պատուուած է այսչափ։ Շնորհաւորական հեռագրաց մէջ կային Ռուսիոյ և Աւստրիոյ կայսերաց, Սաքսոնիոյ, Շուէտի, Ռումանիոյ, Վիւրդէմպերկի, Պաւարիոյ, Սիամի և Պելճիոյ թագաւորաց և Զանգիպարի Սուլթանին հեռագիրներն ալ ։ Սուլթան Ապտ-իւլ-Համիտ կայսրն եւս Նիշանը Իմթիազի պատուանշանը ղրկած էր յատուկ պատուիրակութեամբ մը ։

* * *

Ատէնէ ապրիլ 3 թուով կը հեռագրուի առ Թ.Ն. Հօտեյտա դիմուող երկու Թուրք վաշտեր ի մօտոյ Մարասնաւ մը պիտի դրուին և զրկուին ի Շէյխ-Սայիտ, ուր Թուրք կառավարութիւնը շինել պիտի տայ զօրանոց մը։ Ֆրանսական մասնաւոր շէնքը պիտի քանդուի Բ. Դրան հրամանաւ, որ այդ հողն օսմանեան նկատելով, կը յայտարարէ թէ իրաւունք ունի թող չտալու որ ֆրանսական դրօշ պարզուի հոն։

—Մարոք կատարեալ հաստեցում տուաւ Սպանիոյ, Մարոքցի մահմետականաց ոմանց սպանիական մակոյկի մը վրայ յարձակման ծանուցեալ դէպքին համար ։ Սպանիոյ դրօշը պարզուեցաւ ի Թանճէր և Մարոքի թնդանօթք 21 հարուածով ողջունեցին զայն։ Ապա Թանճէրի կառավարիչն և Արտաքին գործոց նախարարը գնացին ներում խնդրել սպանիական դեսպանէն։

—Անցեալ շաբթու մէջ Պ. Պլէն երթալով Սպիտակ Տունն, իւր յարգանքը մատոյց Նորընտիր Նախագահ Պ. Քլիվլէնտի, յորմէ նախապէս ժամադրութիւն մը խնդրած էր։ Նախկին երկու հակամրցողներու տեսակցութիւնն յոյժ սիրալիր եղաւ։ Պ. Պլէն շնորհաւորեց զիւր յաջող մրցակից ընտրութեանն համար, և բացատրեց թէ իւր քրոջ մահուան պատճառաւ չէր կրցած ներկայ գտնուիլ Նոր Նախագահին հաստատման հանդէսին ։

—Լօպանօֆ իշխանը փոխանակել Օրլոֆ իշխանին տեղ Պերլինի դեսպան և Պ. Կիրսի օգնականը՝ խորհրդական Պ. Վլանկալի Վիէննայի դեսպան պիտի անուանին եղեր ։

—Անգլիական լրագիրք ոմանք կը ծանուցանեն թէ Բեդրպուրկի մէջ պատերազմասէր կուսակցութիւնն յաղթանակ տանելու վրայ է ։ Կարծեաց այս յեղաշրջում աեղի ունեցած է որովհետեւ կը կարծուի թէ Եւրոպիոյ մէջ հասարակութիւնն համոզում գոյացուցած է թէ՝ Ռուսիա Անգլիոյ պահանջմանց զիջում ըրաւ աֆղանեան խնդրոյն մէջ։ Արդ, բնաւ չուզուիր որ Ռուսիոյ նկատմամբ այսպիսի նուաստացուցիչ կարծիք մը տարածուի ։ Ամենէն իրազեկ անձինք կը կարծեն ի Բեդրպուրկ թէ պատերազմի վտանգն անցած չէ, և առաւելն պատերազմը քիչ մը ժամանակ յետաձգուած է, մինչեւ որ Ռուսիա ամբողջացնէ կեդր. Ասիոյ երկաթուղին և լրացունէ ուրիշ գլխաւոր պատրաստութիւնները ։

—Հերադէ կը ծանուցուի թէ այս օրերս մեռաւ անդ Եուսուֆ Բէմալ, որ բազում տարիներէ հետէ կը յարգուէր իբրեւ սուրբ և պաշտպան Հերադի ։ Կատաղի թշնամի էր Ռուսաց, և ժողովուրդը կը կարծէ թէ Մարգարէն զնա երկինք կոչեց որպէս զի հանդիսատես չը լինի Հերադի Ռուսացմէ գրաւման ։

—Թայմզի Բարիզեան թղթակից Պ. դը Պլովից կը հեռագրէ ·

«12 կամ 15 անգամ իմ բաժինս եղաւ ծանուցանել ֆրանսական նախարարութեան մը անկումն և նկարագրել այն խղճալի կատակերգութիւն զոր «Նախարարական տագնապ» կ'անուանեն ։ Այս պարագայից մէջ ամեն անհատական շահեր, խորհրդարանական ռազմագիտութիւն, անձնական յարմարութիւն, անձուկ համակրանք ու հակակրանք, վերջապէս ամեն ինչ ի հաշիւ կ'առնուի, ի բաց առեալ այ՛ն երկրի շահն որ պիտի կառավարուի ։ Միշտ նոյն տեսարանն է որ կը տեսնենք ։ Մարդիկ որք պաշտօնի կոչուելու համար իրենց փառասիրութենէ զատ ուրիշ արժանիք չունին և իրենց յամառ հետամտութենէ զատ ուրիշ իրաւունք չին ստացած, կը վազեն այն անձի քով որ սահմանած է նոր նախարարութեան մը կազմութիւնն, և չոգօրբորթական շնորհաւորութեամբք ու բողոքներով կ'ողողեն զնա ։ Ուրիշներ ալ կ'ըսեն մեզ խորհրդաբար թէ նախարարական պաշտօնի հրաւիրուած են քանիցս, բայց չեն ընդունած ։ Կը յիշեմ ֆրանսացի քաղաքագէտ մը որ սովոր էր ըսել ինծ ամեն նախարարական փոփոխման. «Մի՛ հաւատաք թէ նոր նախարարութիւնը կազմուած է. զի դեռ ես չեմ կանչուած յանդամակցութիւն։» Եւ այս խեղճ մարդ մեռաւ առանց բնաւ պաշտօնական յաւակնութիւն մ'ընելու ։ Այսօր հանդիպեցայ քաղաքագէտի մը, որ ըսաւ ինծ ·

«Հիմա Պ. Ֆրէսինէի քովէն կուգամ։ Ըսի նմա. «Սիրելի բարեկամ, գիտէք թէ պատրաստ եմ երկրիս ծառայել ձեզ հետ ։ Եթէ պէտք ունենաք ինծ, կը գտնէք զիս տանս մէջ, ուր պիտի գտնուիմ այս 48 ժամեր» ։ Պէտք է ուրեմն աճապարեմ տունս երթալու ։ Մարդ անգամ մը խօսք տալէն ետքը բռնելու է ։ Պէտք է որ տունը գտնուիմ երբ Պ. Ֆրէսինէ պէտք ունենայ ինծ»։

«Եւ այս 48 ժամերու մէջ, ամեն անգամ որ տան զանգակն հնչէ, Պ. քաղաքագէտը պիտի հետեւցնէ թէ Պ. Ֆրէսինէ Նախարարական պաշտօն կուտայ իրեն։ Ուրիշ ո՛չ մէկ պարագայ'ի մէջ մարդկային յիմարութիւնն ու մեծամտութիւնն այսչափ մերկապարանոց երեւան եկած են։ Առաջ կ'ըսուէր՝ իբրեւ առած՝ թէ ամեն ֆրանսացի զինուոր իւր պայուսակի մէջ ունի Մարէշալի մը գաւազանն. (այսինքն՝ օր մը Մարէշալ լինելու հաւանականութիւնն։) Հիմա որ, 14 տարւոյ մէջ, 200 նախարարներ ու նախարարական խորհրդականներ գործածուեցան ու փոխուեցան, ամեն Ֆրանսացի կը ծնի նախարարական թղթապանակն (portefeuille) ունենալով թեւին տակ, և թշուառ է այն որ չէ կարող բնաւ պաշտօնի անցնիլ։

«Բայց մինչ ոմանք Նախարարական պաշտօններ յափշտակելու հետամուտ են, անոնք որ նոր թողած են այդ պաշտօններ՝ կ'ենթարկուին ամենադաժան անարգանաց։ Քանի մը լրագրեր կան Բարիզի մէջ, որոց ընթերցումը զզուանք կ'ազդէ մարդուս ։ [illegible], ահա՛ այսպիսի ածականներ կ'արձակուին Պ. Ժիւլ Ֆէրրիի ետեւէն։ Կը կարդանք սա տեսակ խօսքեր. «Երբ ի կախաղան հանուի այս անզգամ . . . աղբանոցը պիտի լինի նորա գերեզմանը» ։ «300 զոյգ կօշիկներու հարուածով վանտուեցաւ պաշտօնէն ։» Մարդու սիրտը կը խառնուի շարունակելով այս տեսակ պարբերութեանց քաղուած մը։ Արդարեւ խղճալի են այսպիսի աղտեղութիւններ ի լոյս հանող խմբագիրք ։ Բայց Բարիզեան ամբոխն հաւանիլ կը թուի նոցա, զի Պ. Ֆէրրի կը վախնայ երեւոյ ցուցնել ամբոխին, և կողմնակի դուռներէ կը մտնէ Արտաքին գործոց պաշտօնատունն, որոյ դրանց առջեւ պահակներն աւելցուած են (*)։ Պ. Ֆէրրի ինք չզգածուիր լրագրական այս կոշտ հրատարակութիւններէ, խորհելով իրաւամբ թէ այդ տեսակ հրատարակութիւնք աւելի կը վնասեն իրենց հեղինակներուն քան իրենց առարկային ։»

—Մարտ 31ին Արմատականք ժողովք մ'ըրին ի Բարիզ։ Նանսի Երեսփոխան Պ. Լէզան կծու խօսքերով դատապարտեց զՊ. Ֆէրրի ։ Ներկայք աղաղակեցին. «Մա՛հ առ Ֆէրրի» ։ Պ. Լէզան գիտել տուաւ թէ ինք այնչափ յառաջ չի կրնար երթալ, որովհետեւ մահու պատժոյն հակառակ է. բայց յօժարակամ պիտի դատապարտէր զՊ. Ֆէրրի «ցկեանս չղթայակապ աշխատութեան» ։ Բուռն ծափահարութեամբք ընդունուեցաւ այս յայտարարութիւն ։

—Մինչ 1870 էն ի վեր Ֆրանսա 19 անգամ նախարարութիւն փոխած է, և 19րդն ալ ինկած է, Անգլիոյ մէջ 3 անգամ միայն նախարարական փոփոխութիւն եղած է, և երրորդ նախա-

---

(*) · Կը յիշուի թէ Պիսմարք իշխանն ինքնիրեն «Պարկեշտ Միջնորդ» տիտղոսը տուած էր Պերլինի վեհաժողովոյն բանակցութեանց ատեն ։

(*) Ըստ սովորութեան, հրաժարեալ նախարարք պարտաւոր էին մի քանի օր շարունակել իրենց պաշտօն, գործերը փոքր ի շատէ կանոնաւոր վիճակի մէջ յանձնելու համար իրենց յաջորդաց ։

— 41 —

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԷՐՆ

ԿՐԱՆԹ ՆԱՒԱՊԵՏԻՆ ՈՐԴԻՔՆ

ԳԼՈՒԽ ԺԹ.

ԿԱՐՄԻՐ—ԳԱՅԼԵՐԸ

—Ուրեմն պաշտպանենք զմեզ մինչեւ առաւօտ ։

—Այո՛, տղաս, և դանակի հարուածներով, եթէ չկրնանք յաջողիլ հրացանի հարուածներով ։

Արդէն Թալքավ տուած էր օրինակն ։ Երբոր գայլ մը կրակին մօտ կը հասնէր, Բաթակոնին զինեալ բազուկը բոցին մէջէն կ'անցնէր եւ արեամբ կարմրած դուրս կ'ելնէր ։

Սակայն պաշտպանողական միջոցներն սպառելու վրայ էին ։ Ժամն երկուքին, (կէս գիշերն երկու ժամ անցած) Թալքավ կիզանիւթին վերջին խուրձը կը ձգէր կրակին մէջ, և հրացանի հինգ հարուած կը մնար պաշարելոց ։

Կլէնարվան ցաւագին հայեաց մը ձգեց իւր շուրջը ։

Մօտը կեցող տղուն, իւր ընկերաց, իւր սիրելեաց վրայ խորհեցաւ ։ Ռոպէրթ լուռ կը կենար ։ Թերեւս վտանգն այնչափ վեհագոյն չէր երեւէր իւր վստահ երեւակայութեան ։ Բայց Կլէնարվան կը խորհէր անոր համար, եւ աչքին առջեւ կը բերէր կենդանւոյն գիշատուելու սարսափելի տեսարանն, որ այժմ անխուսելի էր ։ Չկրցաւ զսպել զիւր սրտայուզութիւն · գրկեց տղան, սրտին վրայ սեղմեց և շրթունքն անոր ճակտին փակուց, մինչ արտասուաց շիթեր ակամայ կը վիժէին աչերէն ։

Ռոպէրթ անոր երեսը նայեցաւ ժըպտելով ։

—Ես երկիւղ չունիմ, ըսաւ ։

—Ո՛չ, տղաս, ո՛չ, պատասխանեց Կլէնարվան, և իրաւունք ունիս ։ Երկու ժամէն կը լուսնայ, և կ'ազատինք ։ —Ապրիս, Թալքա՛վ, ապրիս, քա՛ջ Բաթակոնս, գոչեց երբոր Հնդիկն հրացանին բռնով երկու միթխարի գայլ սատկեցուց, որ ճերեղէն պատուարն անցնիլ կը փորձէին ։

Բայց նոյն միջոցին հրատին առկայծեալ շողով տեսաւ որ ալուարաններուն հրոսն հօծ և կուռ յառաջ կը խաղար՝ բամատայէն ներս խուժելու համար ։

Այս արիւնալից թատերախաղին լուծումը կը մօտենար ։ Կրակը քիչ քիչ կը նուաղէր ի չգոյէ կիզանիւթոց · բոցը կը խոնարհէր · դաշտն, որ ցայնժամ լուսաւորուած էր, կը մթնար, և մութին մէջ նորէն շողշողալ կ'սկսէին գայլերուն բոցավառ աչերը ։ Տակաւին քանի մը վայրկեան, և բովանդակ ոհմակը շրջափակէն ներս պիտի հոսէր ։

Թալքավ վերջին անգամ պարպեց զիւր հրացան, թշնամի մ'ալ յերկիր տապալեց, և ռազմամթերքն սպառելով, թեւերը խաչաձեւ կուրծքին վրայ դրաւ, գլուխը կախեց և սկսաւ խորհիլ անշշունջ ։ Արդեօք յանդուգն, աննշմարին կամ յուսահատական միջո՞ց մը կ'երկնէր կատաղի հրոսը վանելու համար ։ Կլէնարվան չէր համարձակեր հարցնել ։

Նոյն միջոցին փոփոխութիւն մ'եղաւ գայլերուն յարձակման մէջ ։ Թուեցաւ թէ կը հեռանային, և իրենց խառնաձայն կաղկանձիւնն յանկարծ լռեց ։ Տխուր լռութիւն մը տիրեց դաշտին վրայ ։

—Կ'երթա՛ն, ըսաւ Ռոպէրթ ։

—Կարելի է, պատասխանեց Կլէնարվան, ականջ դնելով դուրսի ձայներուն ։

Բայց Թալքավ, գուշակելով անոր խորհրդածութիւնը, ցնցեց զիւր գլուխ ։ Քաջ գիտէր որ այդ կենդանիք չէին թողուր այսպիսի անվրէպ որս մը, քանի որ առաւօտեան լոյսը զիրենք չվերադարձնէր իրենց մութին որջերն ։

Սակայն յայտնի կը տեսնուէր որ թշնամին իւր ռազմավարութեան եղանակը կը փոխէր ։

Ոչ եւս կը փորձէր բռնաբարել բամատային մուտքը, զոր կրակն ու երկաթն յամառութեամբ կը պաշտպանէին · բայց խորհած նոր միջոցն առաւել սոսկալի վտանգ մը կ'ստեղծէր ։ Գայլերը բամատային առջեւէն ետ քաշուելով՝ ետեւի կողմն անցան, և սկսան իրենց ճիրաններն շրջափակին կէս փտած փայտերուն մէջ խոթել։ Արդէն խախտած ցիցերուն մէջ տեղէն կորովի թաթեր, արիւնալանճ երախներ ներս կը մըտնէին ։ Ձիերն՝ ահաբեկեալ՝ իրենց պախուրցները կը փրցնէին և շրջափակին մէկ կողմէն միւսը կը վազէին ։ Կլէնարվան իւր թեւերուն մէջ առաւ զՌոպէրթ, մինչեւ ցվերջին կէտ պաշտպանելու համար ։ Թերեւս իսկ անհնարին փախուստ մը փորձելու համար բամատայէն դուրս յարձակիլ կը մտաբերէր, աչքն Հնդիկին հանդիպեցաւ ։

Թալքավ, եղջերուի պէս բամատային մէջ դառնալէ յետոյ, յանկարծ իւր ձիուն քով գնաց, որ կը դողար անհամբեր, եւ սկսաւ թամբել զայն խնամով, առանց մոռնալու ո՛չ մի կաշիէ կապ, ո՛չ մի օղակ ։ Կը թուէր թէ ոչ եւս կը վախնար գայլերուն ոռնալէն, որ նոյն միջոցին կը կրկնապատկէր ։ Կլէնարվան անոր կը նայէր չարագուժ զարհուրանօք ։

—Մեզ աստ պիտի թողու և ինք փախչի՛, գոչեց տեսնելով որ Թալքավ երասանակները կ'ամփոփէր իբրեւ հեծնելու պատրաստ ձիաւոր ։

—Չեմ յուսար, ըսաւ Ռոպէրթ ։

Եւ արդարեւ Հնդիկը կը պատրաստուէր, ո՛չ թէ իւր բարեկամները թողլով փախչելու, այլ ինքզինք զոհ տալով՝ զանոնք ազատելու ։

Թաուքա պատրաստ էր · սանձը կը խածատէր, կ'ոստոստէր, բոցավառ աչերն հուր կը փայլատակէին · հասկցեր էր իւր տիրոջ միտքը ։

Կլէնարվան, այն վայրկենին՝ յորում Հնդիկն իւր ձիուն բաշէն կը բռնէր՝ վրան նետուելու համար, մէկէն բռնեց անոր բազուկը ։

—Կ'երթա՞ս, ըսաւ դաշտը ցուցնելով ։

—Այո՛, ըսաւ Հնդիկն, հասկնալով իւր ընկերին միտքը ։

Յետոյ քանի մ'սպանիերէն խօսք աւելցուց, որք կը նշանակէին ·

—Թաուքա, լաւ ձի, արագ · գայլերն իւր ետեւէն պիտի ձգէ ։

—Ա՛, Թալքա՛վ, գոչեց Կլէնարվան ։

—Շո՛ւտ, շո՛ւտ, պատասխանեց Հնդիկը, մինչ Կլէնարվան՝ սրտայոյզ՝ կ'ըսէր Ռոպէրթի հատկեւալ ձայնիւ ·

—Ռոպէ՛րթ, տղա՛ս, կը լսե՞ս · իւր կեանքը զոհել կ'ուզէ մեզ համար · դաշտը նետուիլ եւ գայլերն իւր ետեւէն ձգելով զմեզ ազատել անոնց կատաղութենէն ։

—Բարեկա՛մ Թալքավ, պատասխանեց Ռոպէրթ Բաթակոնին ոտքն ընկնելով, բարեկա՛մ Թալքավ, մի՛ թողուր զմեզ ։

—Ո՛չ, ըսաւ Կլէնարվան, չպիտի թողու զմեզ ։

Եւ Հնդիկին դառնալով ·

—Ի միասին երթանք, ըսաւ ձիերը ցուցնելով, որք ցիցերուն առջեւ կծկած էին սարսափահար ։

—Ո՛չ, ըսաւ Հնդիկն հասկնալով անոր խօսքին իմաստ ։ Անպիտան են այդ ձիեր և երկչոտ ։ Իսկ Թաուքա, լաւ ձի ։

—Լաւ ուրեմն, ըսաւ Կլէնարվան · Թալքավ չպիտի թողու զքեզ, Ռոպէ՛րթ. ընելիքս կը հասկցնէ ինծ · ես պիտի չուեմ, ինք քու քովդ պիտի մնայ ։

Յետոյ Թաուքայի երասանակէն բռնելով ·

—Ես պիտի չուեմ, ըսաւ ։

—Ո՛չ, պատասխանեց Բաթակոնն հանդարտութեամբ ։

—Ես պիտի չուեմ, կ'ըսեմ քեզ, գոչեց Կլէնարվան երասանակն անոր ձեռքէն կորզելով, ես պիտի չուեմ։ Ազատէ սա տղան · քեզ կը յանձնեմ, Թալքա՛վ։

Կլէնարվան, սաստկապէս յուզեալ, անգլիերէնն սպանիերէնին հետ կը խառնէր ։ Բայց ի՞նչ կարեւորութիւն կրնար ունենալ լեզուն։ Այսպիսի տագնապալից կացութեանց մէջ գլխու եւ ձեռքի շարժումն ամեն բան կ'ըսէ եւ մարդիկ շուտով կը հասկնան զիրար ։ Սակայն Թալքավ կ'ընդդիմանար ։ Վիճաբանութիւնը կ'երկարէր, եւ վտանգը վայրկեանէ վայրկեան կը ծանրանար։ Արդէն կրծեալ ցիցերն ոչ եւս կը դիմանային գայլոց ճիրաններուն և ատամանց ։

Ո՛չ Կլէնարվան և ո՛չ Թալքավ երեւոյթ չունէին զիջանելու ։ Հնդիկը դէպ ի շրջափակին բերանը քաշեր տարեր էր զԿլէնարվան, և դաշտը կը ցուցնէր, որ ազատ էր գայլերէ ։ Իւր վառվռուն լեզուով կը հասկցնէր թէ պէտք չէր վայրկեան մ'իսկ կորսնցնել · թէ վտանգն աւելի կը մեծնար մնացողներուն համար, եթէ իւր խորհած միջոցը չյաջողէր · վերջապէս թէ ինք միայն ըստ բաւականի կը ճանչէր Թաուքայի բնաւորութիւնն և կրնար հասարակաց փրկութեան գործածել անոր թեթեւութեան ու արագութեան ձիրքերը ։ Սակայն Կլէնարվան՝ կուրցած՝ կը յամառէր, և կ'ուզէր իւր անձը նուիրել։ Յանկարծ մէկ կողմ մղուեցաւ ուժգնութեամբ ։ Թաուքա կ'ոստոստէր, ետեւի ոտներուն վրայ կը տնկուէր, և մէկէն յափշտակուելով կրակէ պատուարին և սպանեալ գայլոց դիականներուն վրայէն ցատկեց, մինչ մանկական ձայն մը կը գոչէր ·

—Աստուած ազատէ զձեզ, Միլո՛րտ ։

(Շարունակելի)

քարութիւնն իշխանութիւն կը վարէ դեռ. 1870ին նախարարապետ էր Գ. Կլատսթոն. 4 տարի յետոյ, ընդհանուր ընտրութեանց վրայ, Գ. Կլատսթոն ինկաւ, եւ յաջորդեց Պ. Տիսրայէլի (Լորտ Պիքընսֆիլտ). 6 տարի յետոյ ինկաւ Լորտ Պիքընսֆիլտ՝ ընդհանուր ընտրութեանց վճռոյն վրայ, եւ դարձեալ Գ. Կլատսթոն իշխանութեան անցաւ։ Եւ սակայն Անգլիոյ մէջ նախարարական պատասխանատուութիւնը նուազ զօրեղապէս հաստատուած սկզբունք մը չէ քան ի Ֆրանսա։

— Փրիէռ տը լ'Իլ զօրավարը պաշտօնանկ բրաւ Նեգրիէի գնդապետն, համոզուելով թէ տեղի չի կար պարտելու եւ Չինացւոց թողլու Լանկ-Սոն եւ Դզօնկ-Սոն. Նեգրիէ գնդապետը Նեկրիէ զօրավարին յաջորդած էր՝ նորա վիրաւորման վրայ. Նոր տեղեկութիւնք Ֆրանսացւոց վիճակն այնքան ծանր ցոյց չեն տար, որչափ կարծուեցաւ ի սկզբան. Եթէ Չինացիք կարծուածին չափ զօրաւոր լինէին, օգուտ կը քաղէին իրենց յաղթութիւններէ. բայց չըրին. Գնդապետն՝ յանկարծակի գալով՝ սարսափահար եղած եւ թողած է կարեւոր դիրք մը. Խորհրդարանն ալ, չինական յարձակումէն սարսափած, տապալեց օրուան նախարարութիւնը. Բայց եթէ ստուգապէս Չինացիք հետամուտ են հաշտութեան կնքման, Ֆրանսա դարձեալ Պ. Ժ. Ֆէրրիի պարտական պիտի լինի իրաց վիճակ մը, որ Չինաստանի հետ շահաւոր եւ պատուաւոր հաշտութիւն մը կարելի կը գործէ. — Թիէն Ջինի դաշնագրին համեմատ, զոր Չին հիմա կ'ընդունի եղեր հիմն հաշտութեան, Չինացիք Ֆրանսայի պիտի թողուն ազատ Թոնքինն. Ֆրանսա պատերազմական տուգանք չպիտի պահանջէ, եւ Չին առեւտրական դաշնագիր մը պիտի կնքէ Ֆրանսայի հետ, ինչ ինչ առանձնաշնորհումներ տալով ֆրանսացի վաճառականաց. Ի վերջոյ, Ֆրանսա պիտի գրաւէ Ֆորմոզա կղզին, յերաշխաւորութիւն գործադրման դաշնագրոյն։

— Պուլկարք Սլաւութեան երկուց առաքելոց, Սրբոց Մեթոտիոսի եւ Կիւրեղի հազարամեակը պիտի տօնեն առանձինն, չմասնակցելով ո՛չ Մոսքուայի օրթոտոքս Սլաւաց, ո՛չ ալ Մորաւիոյ (Աւստրիա) կաթոլիկ Սլաւաց հանդէսներուն։ Սոֆիայի մէջ հանդէսք պիտի տեւէ երեք օր, ապրիլ 6ին, 7ին, եւ 8ին, ըստ հին տումարի։ Կիւրեղի եւ Մեթոտիոսի կենսագրութիւնը պարունակող 20,000 գրքոյկներ ձրիապէս պիտի բաշխուին ժողովրդեան եւ նոյն առթիւ հիմնաքարը պիտի դրուի նոր եկեղեցւոյ մը ի Բրէսլաւ, ուր կը պատմուի թէ Պուլկարաց առաջին Ձարը մկրտուած էր երբեմն։

— Քանատայի կառավարութիւնն հրաման մը ղրկեց յԱնգլիա՝ ապսպրելով 10,000 Մարթինի Հէնրի հրացան եւ 3,000,000 փամփուշտ, ի գործածութիւն այն զօրաց որք կը ղրկուին ընդդէմ Լուի Րիէլի, պետ Մետիսներու։ Ասոնք կալուածական եւ վարչական ինչ ինչ իրաւունքներ կը պահանջեն, զորս Քանատայի կառավարութիւնը կը զլանայ։ Քանատայի Ֆրանսացի բնակիչք կը համակրին Լուի Րիէլի շարժման, բայց օրինաւոր կը գտնեն նաեւ կառավարութեան ընթացքն, յորմէ կը խնդրեն ինչ ինչ զիջումներ ընել։ Մինչեւ ցարդ ապստամբք, թէ՛ իրենց քաջութեամբ եւ թէ՛ ապստամբութեան վայրերուն նպաստաւոր դիրք, յաջողած են, բայց կառավարութիւնը կը կրկնապատկէ իւր ջանքեր։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Երէկ Ղալաթիոյ Պորսային մէջ լուր ելաւ թէ պատերազմի հրատարակութիւն եղած է Անգլիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ։ Բայց ո՛չ միայն այսպիսի կասկած մը ներշնչող հեռագիր չէ եկած ցայսօր, այլ նաեւ քիչ մը մտածելով կարելի է տեսնել թէ ո՛ր աստիճան անհաւանական է այդ զրոյց։ Արդարեւ ծանր բան մ'է որ Լոնտոնի դաշինքն յայտարարած է թէ Ռուսիոյ վերջին պատասխանն համաձայնութեան հիմ չի կրնար լինել։ Բայց եթէ այդ պաշտօնագիր հիմ չէ կրցած լինել, ուրիշ մը կրնայ լինել։ Անգլիա պարտաւորուած է հաստատ լեզու մը բռնել Ռուսիոյ դէմ, բայց ասկէ չի հետեւիր թէ խնդիրը պատերազմէ զատ ուրիշ միջոցով չի կրնար լուծուիլ։ Պորսայի շահադիտաց համար, սակայն, այսպիսի ապդնապալից խնդիրք միջոց մ'են արժեթուղթերն յանկարծ իջեցնելով եւ բարձրացնելով կարեւոր գումարներ շահելու։ Պէտք չէ խաբուիլ այս թափանցիկ հնարքներէ։

* * *

Երեկի թղթաբերով առնուած անգլիական լրագիրք կը ծանուցանեն թէ, հակառակ երկուց կառավարութեանց միջեւ տրուած որոշման մը, Քոմարոֆ զօրավարք գտնուած վայրէն աւելի յառաջ խաղացած է դէպ յԱֆղանստան, եւ զօրքով ու թնդանօթով գրաւած է զՊուլ-ի-Խիշդի, որ Աֆղաններէ գրաւեալ Բէնճտէհ քաղաքէն տասն դէպ ի հարաւ կը գտնուի։ Ռուս զօրավարին նպատակն է այսպէս Բէնճտէհի դիրքին ապահովել, եւ առաջին առթի վրայ տիրել անոր։ Եթէ Լոնտոնի լրագրաց այս լուրն ստուգուի, խաղաղութեան դաշն հարուած մ'եւս կ'ընդունի, շնորհիւ Ռուսաց խաբէական ընթացքին։

* * *

Եթէ իրական պատերազմ չէ հրատարակուած, անգլիական եւ ռուսական թերթերն արդէն սաստկապէս յառաջ կը մղեն գրչի պատերազմ։

Նովոյէ Վրեմիա կ'ըսէ թէ Ռուսիոյ բուն նպատակն է «անընդմիջապէս սահմանակից լինել անգլիական ստացուածոց յԱսիա։ Ցանկամ միայն, երբ ցամաքին կողմէ սահմանակից լինի Անգլիոյ, Ռուսիա ինքզինք ապահով պիտի զգայ Անգլիոյ հետ իր յարաբերութեանց մէջ, եւ չպիտի կրկնուին 1877-89ի ռուսօ-թուրք պատերազմին յանկարծական դէպքերն, (երբ անգլ. նաւատորմի երեւման վրայ, Ռուսիա զիջումներ ընել պարտաւորեցաւ։) Ցամաքի կողմէ Անգլիոյ հարուած մը տալու կարողութիւնը շատ կարեւոր է Ռուսիոյ, եւ այս կարողութիւնն առայժմ կը պակսի։»

* * *

Անգլիացի սպայք կ'ամրացնեն Հէրատ, եւ անգլօ-հնդիկ զօրաց համախմբումը կը շարունակէ Աֆղանստանի սահմանաց վրայ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պատրիարքական ընդունելութեան կարգադիր Յանձնաժողովի որոշման համաձայն, Գեր. Տեղապահ Հայրը թէպէտ չորեքշաբթի օրն հեռագրեց ի Ս. Երուսաղէմ, որպէս զի բարձրաշնորհապէս ծանուցուի Ամեն. Յարութիւն Ս. Պատրիարքի մեկնման օրը, եւ ըստ այնմ հրաւիրակք Կոստանդնուպոլսէն մեկնին, սակայն մինչեւ այս առաւօտ պատասխան չէ հասած ի Պատրիարքարան։ Հետեւապէս կանխահաս է այն լուր զոր այս առաւօտեան թուրք թերթ եր տեղական թերթէ մը առնելով հրատարակած են, թէ Ս. Պատրիարք Հայրը ճանրայ ելած է։

Ազգային ժողովոյ դադարեալ եւ պակասեալ երեսփոխանաց տեղ նոր ընտրութեան հրահանգ ղրկուեցաւ երէկ Ազգ. Պատրիարքարանէն մայրաքաղաքիս թաղերուն, որպէս զի փութացնեն երեսփոխանական ընտրութիւններն, մինչեւ ժողովոյ յառաջիկայ շրջանի բացման հասցնելու համար։

ՓԱԿՈՒՄՆ ՀԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ

ՓԱԿՄԱՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐԸ

ՏՓԽԻՍԷՆ կը գրեն մեզ թէ երբ Կովկասի ուսումնարանական իշխանութիւնն եւ ոստիկանութիւնն Ալեքսանդրապոլի ի Շուշիի մէջ կ'երթան փակելու հայ վարժարանները, խուռն ամբոխը կը յարձակի նոցա վրայ եւ լաւ մը ծեծելով յետ կը դարձնէ, եւ առայժմ այսպէս ուժի զօրութեամբ կը շարունակեն բաց պահել դպրոցները։

Նոյն տեղէն դարձեալ կը գրեն թէ, ուսումնարանաց փակումը մեծ դժբոյթ պատճառած է ժողովրդին, որոյ յուզումն օր քան զօր կ'աւելնայ։ Անդխալները կայսերական տօնի մ'առթիւ քաղաքն ըստ սովորութեան դրօշակներով պիտի զարդարուէր, ոստիկանի մէկը նկատելով որ տան մը դուռն վըրայ դրօշակ չըկայ, ներս կը մտնէ եւ կը հրամայէ դրօշակ բարձրացնել. անդ կը լինի Գայեանեան ուսումնարանի մի աշակերտուհի, որ իր ծնողաց հետ յուզեալ սրտով կ'սկսի նախատել ոստիկանութիւնն, կառավարութիւնն եւ ամեն ինչ առանց բացառութեան։ Աշակերտուհին եւ ծնողքն իսկոյն կը բանտարկուին։

Տփղիսի բարձրագոյն Ուսումնարանի 6 հայ ուսանողներ հայ վարժարանաց փակման համար իշխան Դոնդուկով Կորսակովին հայհոյելնուն պատճառաւ բանտարկուած են։

ԵՐԵՒԱՆԷՆ մեզ կը գրեն թէ նոյն տեղի պետական Գիմնազիոնի տեսուչ Բրամֆնիկով, որ Երեւանայ աքսորելոց դատապարտման գլխաւոր պատճառն եղած էր, վերջին օրերս դարձեալ ծեծուեր է քանի մը հայ ուսանողներէ։

Կը յիշեն ընթերցողք թէ Խասգիւղի հրեայ կին մը վերջերս մեր ազգային Պատրիարքարանը ներկայանալով, փափագ յայտնած էր հայկական եկեղեցւոյ գիրկը դիմելու։ Պատրիարքական Գեր. Տեղապահ Հայրն, ըստ սովորութեան, քահանայի մը եւ բարապանի մ'ընկերակցութեամբ հրէից Խախամապետին ղրկեց զայն երէկ. կինը խախամապետին ներկայանալով, յայտնեց թէ իւր յօժար կամօք կ'ուզէ հայ լինել, եւ հակառակ եղած համոզմանց, անդրդուելի մնաց իւր որոշման վրայ։ Կնոջ հայրն՝ որ հրեայ վաճառական մ'է եւ ներկայ էր այս տեսակցութեան՝ իւր կողմէ շատ աշխատեցաւ համոզել աղջիկն, բայց չը յաջողելով՝ առաջարկեց ի վերջոյ առանձին խուց մը փակել զայն Խախամապետին կնոջ հետ որ գուցէ յաջողի համոզել։ Սակայն կինն յայտարարեց թէ ինչ որ ալ ընէին անօգուտ պիտի լինէր, եւ բարապանին հետ Պատրիարքարան վերադարձաւ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՇՈՒԷՏԻ ԹԱԳԱՒՈՐՆ ՈՒ ԹԱԳՈՒՀԻՆ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

Ինչպէս որ յառաջագոյն ծանուցուած էր, երէկ ժամ. 9ին միջոցներն Իզզէտտին շոգենաւով մայրաքաղաքս հասան Շուէտ-Նորվէկիոյ Օսկար թագաւորն եւ Սոֆի թագուհին։ Արքունի պահակ շոգենաւէն արձակուած թնդանօթի 21 հարուածներ ողջունեցին Օգոստափառ հիւրերու գալուստն օսմանեան մայրաքաղաքին մէջ։

Առաւօտեան ժամ մէկուկէսին արքայազուն Եօժէն իշխանն Իհսան շոգենաւով Թոփհանէէն ճանրայ ելած էր դիմաւորելու համար իւր վեհափառ ծնողքն՝ հետն ունենալով Միրլիվա Ահմէտ փաշա եւ Շուէտ-Նորվէկիոյ դեսպանն։

Երկու շոգենաւերն Անատօլու Գավաքի առջեւ հանդիպելով, Իզզէտտինը խարիսխ նետեց անդ, եւ Եօժէն իշխանն իւր շոգենաւէն ելնելով մակոյկ մը նստաւ եւ գնաց իւր Վեհ. ծնողաց քով՝ որք շոգենաւի տախտակին վրայ կեցած գիրկընդխառն ողջագուրեցին իրենց որդին։

Այդ միջոցին, կայսերական թիկնապահապետ Նուրէթ փաշա անմիջապէս մեկնեցաւ փոքրիկ շոգենաւով մը, Օգոստ. հիւրերուն ժամանումը Վեհ. Սուլթանին հաղորդելու համար։

Իզզէտտին շոգենաւը Գավաքի առջեւ սակաւ ինչ կենալէ յետոյ, ժամն 3ին ճամբայ ելաւ եւ ուղղակի Տոլմա-Պաղչէի ծովեզերեայ պալատին առջեւ հասաւ։ Իզզէտտին շոգենաւն ինչպէս նաեւ Գ. նաւատորմական բոլոր պահակ շոգենաւերը դրօշակներով զարդարուած էին։

Այդ միջոցին արտաքին գործոց նախարար Ասիմ փաշա եւ արարողապետ Մինիր փաշա փոքր շոգենաւով մը Իզզէտտինին մօտեցան, եւ Օգոստ. հիւրերը Տոլմապաղչէի պալատան առջեւ հանեցին։

Ծովափին վրայ Օսմ. զօրքերը բարեւի կեցած էին եւ կայսերական նուագածուաց խումբն շուէտական ազգային երգը կը նուագէր։

Վեհ. Սուլթանն՝ իւր ծանօթ հիւրասիրութեամբ՝ բարեհաճած էր կանխաւ Տոլմա-Պաղչէի պալատն իջնել, ուր դրանդին առջեւ ընդունեց իւր Օգոստ. հիւրերն։

Թագուհին առանց պալատան մէջ կենալու, իւր կրտսեր որդւոյն հետ փութաց ի դեսպանատուն տեսնելու համար իւր հիւանդ որդին, Շարլ իշխանն։

Իսկ Օսկար թագաւորը կայսերական պալատան մէջ Վեհ. Սուլթանի հետ քիչ մը տեսակցելէ յետոյ, քառաձի կառքով դեսպանատուն գնաց։ Օսկար թագաւորին կառքին մէջ կը գտնուէին Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն Սայիտ փաշան եւ Շուէտ Նորվէկիոյ դեսպանը։ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը կէս ժամու չափ դեսպանատան մէջ կենալէ յետոյ, մեկնեցաւ անտի։

Կայսերական պալատան տնօրէն Ահմէտ պէյ հիւրընկալի, իսկ Ահմէտ փաշա նոյնպէս հիւրընկալի եւ թարգմանի պաշտօն կը վարէին։

Պալատական բազմաթիւ զօրավարք եւ սպայք ընկերակցած էին Օգոստափառ հիւրերու կառքին, որոյ անցած ճամբուն վրայ Օսմ. զօրքերն արեւելեան եղանակաւ ձեռնամած բարեւի կեցած էին։

Ժամը տասն ու կէսին, Արտաքին գործոց Նախարար Ասիմ փաշա, արարողապետ Մինիր փաշա, Մավրոյէնի փաշա, եւ Սթօքհոլմի Օսմանեան դեսպան Գարաճա փաշա դեսպանատուն երթալով, բարի գալուստ մաղթեցին Վեհ. Սուլթանի հիւրերուն։

Օսկար թագաւորն ու Սոֆի թագուհին երէկ գիշեր դեսպանատունը մնացին, իրենց երկու զաւակաց քով։

Օսկար թագաւորն Եւրոպիոյ մէջ մեծ համբաւ ունի իբր գրագէտ ի բանաստեղծ, եւ մեծապէս նպաստած է իւր երկրին մէջ գեղարուեստից եւ մատենագրութեան զարգացման։

Քէօթահիոյ նախագահ ատենին ընդհանուր դատախազի օգնական Մուրատ էֆէնտի՝ Քարահիսարի ընդհ. դատախազի օգնական անուանուեցաւ։ Հալէպի վճռաքննիչ ատենի նախկին անդամներէն Մանուկ էֆէնտի՝ Ճանիկի ընդհանուր դատախազի օգնական անուանուեցաւ։

Սելանիկի դատական քննիչ Սաարէտին էֆէնտի՝ Հալէպի դատական քննիչ անուանուեցաւ, եւ Քոնեայի քննիչ Իզզէթ պէյ՝ Սելանիկի փոխադրուեցաւ նոյն պաշտօնով։ Սեբաստիոյ դատական քննիչ Ասիմ պէյ՝ Ատանայի, եւ Հալէպի դատական քննիչ Եուսուֆ էֆէնտի՝ Սեբաստիոյ քննիչ անուանուեցաւ։ Ատանայի դատական քննիչ Ահմէտ պէյ Քոնեա կոչուեցաւ։

Իզմիրի վերաքննութեան ատենի քաղաքային ճիւղի անդամներէն Րէֆիք պէյ Պոլսոյ վերաքննութեան ատենին օգնական անդամ անուանուեցաւ։

Թէրճէմանը Հաքիքաթ կ'իմանայ թէ արտաքին պաշտօնատան նախորդ տնօրէնն Վսեմ. Առաքել պէյ Տատեան հանգստեան թոշակ պիտի ընդունի։

Երէկ բոլոր նախարարք կայսերական պալատը գտնուելով, բացակայ էին իրենց պաշտօնատեղիէն։

Կայսերական թիկնապահապետ Նուրէթ փաշա՝ Շուէտ Նորվէկիոյ թագաւորն ու թագուհին դիմաւորելու համար Վառնա եղած ատեն, տեղւոյն մզկիթն ու վարժարանն այցեր եւ աշակերտները քաջալերեր է։

Ֆուատ փաշայի թոռն՝ հազարապետ Իզզէթ պէյ՝ Փարիզի Օսմանեան դեսպանատան զինուորական կցորդ անուանուած լինելով, իւր պաշտօնատեղին կուղեւորի վաղը։

Անցեալները զրոյց մը յիշուեցաւ թէ կայսերական թանգարանի տնօրէն Համտի պէյ Թէհրանի Օսմանեան դեսպան պիտի անուանի։ Կը լսենք թէ Համտի պէյ չէ ընդունիր այդ պաշտօնը, նախադաս համարելով գեղարուեստից վարժարանին եւ թանգարանին տնօրէնութեամբ զբաղիլ բոլորովին։

Երկու օրէ ի վեր զրոյց մը կայ թէ, կ'ըսէ Մոնիթէօր, օտար տէրութեանց օսմանեան դեսպանաց փոփոխութիւնք պիտի լինին ի մօտոյ։ Հասան Ֆէհմի փաշա Պէրլինի դեսպան պիտի անուանի եղեր Սայիտ փաշայի տեղ որ Լոնտրա պիտի կոչուի, իսկ Միւզիւրիւս փաշա պաշտօնէ քաշուելով, հանգստեան իրաւունք պիտի ստանայ։ Րիւստէմ փաշա ալ Հռոմի դեսպան պիտի անուանի։

Այս օրուան Թարիգ բոլորովին կը հերքէ Մոնիթէօրի այս յիշատակած զրոյցներն, որք անհիմն են։

Ֆրանսական դեսպան տը Նոայլ մարգիզն իւր տիկնոջ հետ մայրաքաղաքս կ'սպասուի յառաջիկայ չորեքշ.։

Ժէրոմ Պոնափարթ իշխանին փոքր որդին Լուի Նափոլէոն իշխանն՝ որ Պաղեստինու եւ Սուրիոյ կողմերը կը շրջագայի՝ մայրաքաղաքս կ'սպասուի յառաջիկայ երկուշաբթի օր։

Երկաթուղեաց միացման գծերու շինութեան նախապատրաստական աշխատութեամբ զբաղող երկրաչափք մինչեւ Սերպիական սահմանագլուխն հասեր են։ Այս ուսումնասիրութիւնք մեծ փութով յառաջ կը տարուին եւ կը կարծուի թէ յունիս ամսոյ մէջ ձեռնարկուի հողային աշխատութեանց։ Ձեռնարկուք յանձն առած են միացման գծերը պատրաստել 1886 սեպտեմբեր ամսէն առաջ։

Պ. Ռաւթէրֆիլտ որ երկու շաբաթէ ի վեր Պրուսա գնացած էր՝ Օսմ. կ. Պանքային վերաբերեալ քանի մը կարեւոր գործոց կարգադրութեան համար, մայրաքաղաքս վերադարձաւ երէկ իրիկուն։

Մարտ 19/31ին, Վիէննայի մէջ տեղի ունեցաւ Քրէտիթ Անշթալթ Պանքային բաժնետիրաց ընդհանուր ժողովն։ Ինչպէս յայտնի է, այս դրամատուն մասնակից է Օսմանեան ծխախոտի Րէժիի ընկերութիւնը կազմող դրամատիրաց խմբին։ Ուստի եւ հարկ կը համարինք թարգմանել աստ յիշեալ ժողովոյ մէջ կարդացուած տեղեկագրոյն հետեւեալ մասն։

«Օսմանեան Րէժին գործի սկսաւ անցեալ տարւոյ ապրիլ 2/14ին։ Այն դժուարութիւնք որք եղան անոր ընդարձակման դէմ, մանաւանդ սկիզբներն, անտարակոյս աննպաստ ազդեցութիւն մը պիտի ընեն առաջին շրջանի գործողութեանց վրայ, որք լրացան փետր. 28) մարտ 12ին։ Սակայն յոյս ունինք որ այս ձեռնարկ հաստատութիւն պիտի գտնէ օր աւուր եւ պիտի պատասխանէ մեր ակնկալութեանց։ Բաժնեթղթոց սպառման համար կազմուած Սէնտիքան անոնց մէկ մասը վաճառած է Ֆրանսական, Գերմանական եւ Աւստրո-Հունգարական հրապարակաց վրայ։ Տակաւին հաշիւները փակուած չլինելով, ձեզ ներկայացուած հաշուեկշռոյն մէջ չնշանակեցինք Րէժիի հասոյթներն։»

Միւս կողմէ Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ լրագրոյն մէջ հրատարակուած տեղեկութենէ մը կ'երեւի թէ Րէժիի առաջին տարւոյ գործառնութեանց հաշուեկշիռը չէ աւարտած տակաւին, նախ՝ այդ գործողութեանց ընդարձակութեան պատճառաւ եւ երկրորդ՝ անոր համար որ երկար ժամանակի պէտք կայ մթերանոցներու մէջ գտնուած ծխախոտները ճշդելու եւ գներն որոշելու համար։ Հետեւաբար չկարծուիր որ հաշուեկշիռն յունիս 1էն առաջ ելնէ։

Առողջապահական խորհուրդն յատուկ բժիշկ մ'՝ Տօքթ. Եավլինովսքին Պարսկաստանի Համատան քաղաքը ղրկած էր, վերջերս այն կողմերը ծագած համաճարակ ախտին բնութիւնը քննելու համար։ Արդ, Տօքթ. Եավլինովսքի տեղեկագրով մը յայտնած է թէ այդ քաղաքն հասնելէն ի վեր եւ յաջորդ 30 օրերն, ո՛չ ի Համատան եւ ո՛չ ալ շրջակայ երեք գիւղերուն մէջ ժանտախտի կամ այլ համաճարակ ախտի երեւոյթ մը չէ նշմարած։

Իրաւ է թէ առողջապահական բժշկին ժամանելէն երկու ամիս առաջ հիւանդութիւն մը կայ եղեր այն կողմերը, սակայն անոր հետքն իսկ չէ մնացած։ Այսու հանդերձ առողջապահական խորհուրդն հեռագրեց առ Տօքթ. Եավլինովսքի, որպէս զի չհեռանայ Համատանէն եւ իւր քննութիւնները շարունակէ։

Կը յիշուի թէ քանի մը ժամանակէ հետէ խնդիր մը կայ օսմանեան թղթատարութեան եւ Ֆրէյսինէ շոգենաւային ընկերութեան միջեւ, ընկղմեալ քանի մը դրամածրարներու համար, զորս ընկերութիւնն աղաւաղած լինելով, մեծաքանակ տասանորդ մը կը պահանջէ։ Այս առթիւ պատմած են նաեւ թէ ֆրանսական դեսպանատունն ինչ դժուարութիւններ յարուցած է ծովային առեւտրական դատարանի վճռագրոյն դէմ զոր չընդունիր։

Խնդիրը դիւանագիտական ճանբով կարգադրել հարկ դատուելով, այս նպատակաւ բանակցութիւնք կատարուեցան Արտաքին գործոց Նախարարութեան եւ ֆրանսական Դեսպանատան միջեւ։ Այս վերջինն ի սկզբան 100էն 50, ապա 100էն 30 եւ ի վերջոյ 100էն 15 տասանորդ մը պահանջած էր։ Դեսպանատունն այս վերջին առաջարկը թղթատարական վարչութեան հաղորդեց, եւ սա ալ Բ. Դրան կարծիքն հարցուց այս մասին։

Նէօլոգոս կը պատմէ թէ այս օրերս երկու հարիւր Ռուս քահանայք Օտեսայի նաւահանգիստէն Մէսաժըրիի Նիէմէն շոգենաւը նստեր են, Այնօրոզի վանքն երթալու համար։ Այս կրօնաւորաց տարօրինակ հագուստն ամենուն ուշը գրաւեր է։ Միւս կողմէ Աթէնքի լրագիր մ'ալ կ'ըսէ թէ Այնօրոզի վանքերուն եւ գլխաւորապէս Ս. Եանթէլէյմոնի վանքին մէջ գտնուող Ռուս քահանայից մեծ մասը զինուորականի նման կը վարուին միմեանց հետ եւ ասոնց մէջ առաջագէտ ռուս սպաներ կը գտնուին։ Ասոնց խուցերուն պատերը ծածկուած են ոչ թէ սուրբերու պատկերներով, այլ Ռուս իշխանաց եւ զօրավարաց պատկերներով, ինչպէս նաեւ պատերազմական նկարներով։

Յոյն թերթն այս իրողութիւնն յիշատակելէ յետոյ, կ'ըսէ թէ Ռուսիոյ քաղաքներէն միոյն մէջ բնակող յոյն մը անցեալները Կ. Պոլիս եկած լինելով, Ղալաթիա, փողոցին մէջտեղ կը պատահի յաղթանդամ Ռուս կրօնաւորի մը որ քիչ ժամանակ առաջ իւր բնակած քաղաքին պահապան զօրաց գնդին սպայն էր։ Յոյնը զարմանօք կը տեսնէ իւր ծանօթն այս նոր կերպարանքին տակ, կոչէ զայն ու կը խօսի հետը։

Զարիֆիի վաճառատունը պարտատի Պէլէտի-Բուղ կոչուած տեղն ընդարձակ հողեր գնած էր ժամանակաւ, եւ ձեռնարկած էր երկրագործական նորագոյն դրութեանց համաձայն արդիւնաւորել զանոնք։

Ղալաթիոյ թերթ մը կ'իմանայ թէ այս յոյն հրամանագրած չլինելով, յիշեալ վաճառատան կողմէ քննիչներ ղրկուեր են ի Պէլէտի-Բուղ, ագարակաց հաշիւները քննելու համար, յետ որոյ ի վաճառ պիտի հանուին անոնք, ըստ որում ծախքն հասոյթին չհամապատասխաներ։

Թէրճէմանը Հաքիքաթ երէկ դարձեալ երկար յօդուած մը գրած է, պուլղար մէտրապոլիտներու տրուելիք Պէրաթի խնդրոյն առթիւ «[illegible]» լրագրոյն մէջ տեսնուած խմբագրական տեսութեան մ'ի պատասխան։ Սոյն վերջինը գրած լինելով թէ «Յունաց փափաքն ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ արեւելից մէջ ներկայ վիճակի պահպանութիւնն, որոյ համար ամեն անձնուիրութեան յանձնառու կը լինին», Թուրք լրագիրը դիտել կուտայ թէ «այդ ահագին պարբերութիւն չկրնար սղմիլ «[illegible]» լրագրոյ խմբագրին բերնին մէջ։ Արեւելից մէջ ներկայ վիճակի պահպանութեան համար, ե՞րբ Յունաց կարծիքն հարցուած է. ի՞նչ տեսակ անձնուիրութեան յանձնառու պիտի լինին անոնք ներկայ վիճակը պահպանելու համար. ո՞վ է իրենցմէ այդ տեսակ անձնուիրութիւն մը պահանջողն։»

Թուրք լրագիրը պատասխանելով յիշեալ լրագրոյն մի ուրիշ պարբերութեան, որով ըսած էր թէ «Թէրճէմանը Հաքիքաթ Պուլղարները պաշտպանելով կ'ուզէ Կ. Կառավարութեան թշնամեաց օգնել եւ Յոյները զրպարտելով, զրպարտել Կ. Կառավարութեան բարեկամներն» այդ պարբերութեան մէջ տեսնուած ակնարկութեան որքան ծանր լինելն զգացնելէ յետոյ, կը յաւելու. «Յոյներն ինչո՞ւ կ'ուզեն որ միշտ թշնամի նկատենք զՊուլղարներն. մի՞թէ կը կարծե՞ն որ անցեալ դէպքերն յիշելով երբեք հաշտ աչամբ պիտի չնայի՞նք անոնց եւ չպիտի՛ ներենք անոնց։ Մորայի խնդրէն յետոյ Կայս. Կառավարութիւնը չէ՞ ներած իւր յոյն հպատակաց, եւ ինչո՞ւ այժմ տարբեր քաղաքականութեան հետեւելով չներէ նաեւ Պուլղարաց։»

Առեւտրական եւ Երկրագործական նախարարութեան առաջարկութեամբ, Սպարապետի դուռը քանի մը զինուորական անասնաբոյժներ յատկացուց որք իբր քաղաքային անասնաբոյժ պիտի գործածուին այլ եւ այլ գաւառաց մէջ։ Ասոնցմէ մին Էնկիւրի, մին Պրուսա եւ մին Քարասի ղրկուեցան առ այժմ։

Գում-Գաբու ընտանեաց տէր հայ դեղագործ մը ինքզինքը թունաւորեց նախընթաց օրը։ Ոստիկանութիւնը ձերբակալած է այն փերեզակն ուսկից անձնասպանն գնած էր թոյնը։ Մարմինը թէեւ Գում-Գաբուի դրսի եկեղեցին փոխադրել ուզուեցաւ, սակայն տեղացւոց ընդդիմութեան վրայ, Ջրանկրաց բնակարանը տարուեցաւ, ուր այժմ բժշկաց քննութեան ենթարկուած է։

Գարնան եղանակին առաջին գեղածիծաղ օրերուն, ամեն ոք կը խորհի գիւղ կամ այլուր երթալ. այդ ատեն ո՛րքան գործիքներ հարկաւոր են տան կահաւորման համար։ Հ. ԼԱՆԺ վաճառատունն է որ ունի մեծ քանակութեամբ տան եւ պարտէզի գործիքներ, ուստի կը հրաւիրենք մեր ընթերցողներն այցելութիւն մը տալ իւր նոր մթերանոցաց, Ղալաթիա, Համիտիյէ փողոց, 32, եւ կամ յիւր գլխաւոր կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, Բէրչէմպէ բազար, 24։

Մարսիլիոյ թղթաբեր շոգենաւն այս առաւօտ եւր. ժամը 9ին անցաւ Տարտանէլէն։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՌԻՒԹԸՐ

(Ռիւթըրի հեռագրական գործակալութեան Կ. Պոլսոյ ներկայացուցիչ Տր. Ի. Կէլլնըր հետեւեալ հեռագիրները հաղորդած է խմբագրութեան։)

ԿՌԻՒ ԱՖՂԱՆԵԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼԽՈՅ ՎՐԱՅ

Լոնտոն, 9 ապրիլ

Երեսփոխանական ժողովոյ այս երեկոյեան նստին մէջ, Պ. Կլատսթոն՝ աֆղան եւ ռուս յառաջապահաց միջեւ տեղի ունեցած կռուոյ մը վրայ եղած հարցապնդման մը պատասխանելով՝ հաստատեց թէ գէթ, ըստ երեւոյթից, աֆղան զօրքերն ի կռիւ գրգռած չէին Ռուսերը։ Յետոյ յաւելեց. «Այս մասին բացատրութիւններ խնդրեցինք ի Բեդրսպուրկ, բայց այս խնդրանաց ռուս կառավարութեան հասնելէն առաջ, Պ. Կիրս երէկ արդէն յոյս յայտնած էր անգլիական դեսպան Սըր Է. Թօռնթօնի թէ այդ ցաւալի միջադէպ չպիտի արգելու Անգլիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ բանակցութեանց շարունակումն։»

Լոնտոն, 9 ապրիլ

Պ. Կլատսթոն այս երեկոյ բացատրութիւններ տուաւ Երեսփ. ժողովոյ մէջ, որոցմէ կ'երեւի թէ ռուս զօրքերն, յետ գրաւելոյ զԲէնճտէհ, քաշուած են իրենց առաջի դիրքերուն։ Աֆղանք ազդու դիմադրութիւն մ'ըրին, բայց յաղթուեցան մեծ կորուստներ կրելով։ Անգլիացի սպայք չմասնակցեցան ճակատամարտին։

Անգլ. կառավարութեան ստացած տեղեկագիրը կը հերքէ Ռուսաց առարկութիւնը թէ Աֆղանք գրգռեցին կռիւը։ Ձարն Անգլիոյ դեսպանին ցաւ յայտնեց այս ցաւալի դէպքի վրայ։

(Այս հեռագրէ կ'երեւի թէ, Քոմարոֆ զօրավարը, Բուլ-ի-Խիշտի երթալէ յետոյ, Բէնճտէհի վրայ յարձակած եւ յաջողած է տիրել, բայց ապա ետ քաշուած է։

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Փարիզ, 9 ապրիլ

Չինաստան հաւանած է հաշտութեան նախնական պայմանաց։

Պէրլին, 9 ապրիլ

Պէլկրատի երրորդ կարգի դեսպանութիւնն երկրորդ կարգի դեսպանութեան բարձրացաւ։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՆՔԱ

Լոնտրա, 9 ապրիլ

Անգլիոյ Պանքային շաբաթական հաշուեկշիռն՝ անցեալ շաբթուն հաշուեկշռոյն հետ բաղդատմամբ՝ հետեւեալ տարբերութիւնները ցոյց կուտայ․

Պատրաստ մետաղադրամ — յաւելում — անգլ. ոսկի	368,000
Պանքնօթք ի պահեստի — յաւելում — անգլ. ոսկի	372,000
Փոխանակագիրք և այլ Թղթեր նուազում — անգլ. ոսկի	2,426,000
Պահեստի դրամոց համեմատութիւնն յանձնառութեանց հետ	47 %

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 29 մարտ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ		(պանքայի)	110 3/8
3 »	»	(վճռկնի)	110
3 » Բարիզի	»	(պանքայի)	22 97 1/2
»	»	(վճռկնի)	23 05

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց.	(Միաց. D. Սէրի	17 1
Զօրայքին գոցուելէն վերջը	»	16 38
Բերսայի մէջ	»	16 37
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	14 33
Բարձրագոյն գին	»	16 33
Նուազագոյն »	»	16 21
Կէսօրին	»	16 23 1/2
Փոխառութիւն 1858) » 1862)	A. Սէրի Գ. կ. Ա. Ո.	30
» 1860) » 1863) » 1872)	B. » Գ. կ. » »	18
» 1865) » 1869) » 1873)	C. » Գ. : Օ. »	16 20

Իւնիֆիէ Եգիպտական

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	69 5
Այս առաւօտ բացուեցաւ Գ. կ.	69
Կէսօրին	68 20

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Գ. կ.	Անգլ. Լ.	3 15
Քրէտի Ժէնէրալ	» »	Օսմ. »	7 2
Պանք տը Գոնս	» »	» »	5 20
Սօս. Շանժ է վալէօր	» »	» »	3 35
Թրամուէյ	» »	» »	277 1/2
Ռումէլիի երկաթուղի		Ֆր.	41
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ		»	—
Բաժնեթուղթ Լաւրիօնի		»	65

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	87 30
Անգլիական ոսկի	»	110 6
Բօլ Իմբերիալ	»	90 10
Ֆլօրինց	»	51 15
Ռուսական թղթադրամ	»	9 05
» արծաթ	»	89 30
Ֆեօրին	»	9 2
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	107 18
Վէքինոց	»	102 20
Հինգնոց	»	102 30
Մէթալիք	»	98
Պղինձ	»	—
Թղթադրամ	»	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Ընդհանուր անկում գնոց

Լոնտրա, 9 Ապրիլ, ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. Քօնսօլիտէ գոցուեցաւ			94 7/8
Օսմ. »	Սէրի Տ.	բացուեցաւ	16 1/4
» »	»	գոցուեցաւ	15 1/4
» »	»	Ա.	30
» »	»	Բ.	18
» »	»	Գ.	15 1/4
Փոխառութիւն 1877			76
Պանք Օթօման			11 1/2
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)			82
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)			60 7/8
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)			80 1/4
Տայրա Սանիէ			58 1/2
Տօմէնիալ (փոխառ. Ռօչիլտ)			78
Հունգարական պարտաթուղթ 1877			—
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ			—

Վիէննա, 9 Ապրիլ, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	125 20
Օսմանեան երկաթուղի	21 50

Բարիզ, 9 Ապրիլ, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 % բաց	107 35
» 3 % բաց	76 47 1/2
Օսմանեան Քօնսօլիտէ բացուեցաւ	16 50
» » գոցուե. գ. կ.	15 75
Միացեալ պարտք Սէրի Բ.	17
» » Գ.	15 60
» » Դ.	— —
Օսմանեան երկաթուղի	42
» Ռէժիի բաժնեթղթք	— —
Պանք Օթօման	543 75
Գրէտի Լիոնէ	520
» Ֆոնսիէ գ. կ. Բարձրացում	1280
Բաժնետոմս Լիոնի (գուբ. կոր.)	1235
Սուէզի ջրանցք	1970
Ռուսական 5 % 1877ի (գ. կ.)	83
Իտալական Ռանթ (գ. կ.)	92 35
Եգիպտական միացեալ գոց	313 75
Սպանիական (արտաքին) (գ. կ.)	56 5/8
Բրիօրիթէ Թիւրք	367 50
5% Հելլենական (գ. կ.)	340
Ձեք Լոնտրայի վրայ	25 38

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Ապրիլ 9, ժ. 10, վ. 45

Ֆրանս. Ռանթ, 4 1/2 %	107 55
Օսմանեան »	15 50
Եգիպտական միացեալ	346 (°.)

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷ

ՔԱՂՈՒԱԾ

ԵԴԵՍԻԱ

Մարտ 11.— Քաղաքիս Նորընտիր կառավարիչ Վսեմ. Զիա պէյ՝ այս հինգշաբթի (7 մարտ) ժամ 8ին ժամանեց այսր ուղեկցութեամբ յոգնախուռն դիմաւորողաց, և հետզհետէ ընդունեց «բարի գալուստ» մաղթող այցելուները։

Նորին Վսեմութեան պաշտօնատու հրամանագիրն առջի օր ժամ 6ին հանդիսաւոր կերպիւ կարդացուեցաւ, յորմէ յետոյ Օգոստ. Ինքնակալին կենաց համար մաղթանքներ արտասանուեցան։ Յետ այս պաշտօնական արարողութեանց, Վսեմ. Զիա պէյ, խօսք առնելով ատենաբանութիւն մ'ըրաւ, յորում հասարակաց կրթութեան և հանրօգուտ շինուածոց ինչպէս նաև տնտեսական զարգացման պէտքը փաստաբանելէ յետոյ, ըսաւ թէ «Նախկին կառավարող դասուն նկատմամբ աններպատ տպաւորութիւնք կան կեդր. կառավարութեան մօտ. անցեալ ընթացից և գործոց համար, յարեց, ընելիք մը չունիմ, սակայն յետ այսօրիկ պաշտօնական զօրութեամբս պիտի սանձեմ այն ամեն պաշտօնատար՝ որ յիւրում պաշտօնավարութեան արդարութենէ կը շեղի՝ Թելադրեալ ի նիւթական կամ ի բարոյական զեղծմանց, և ի հարկին պիտի դիմեմ, ըսաւ, բարձրագոյն իշխանութեանց միջամտութեանը. մեր Օգոստ. վեհապետին արդասիրութեանը ապաստանած, երբ այսպէս հանդերձեալ եմ խստապահանջ լինել այլոց համար, գոհունակութիւն միայն պիտի զգամ երբ իմ ընթացից և պաշտօնավարութեան եւ այլոց կողմէ աչալրջութեամբ ի նկատ առնուիլը տեսնեմ» Յետ այս բանից, Նորին Վսեմութիւնն ըսելով որ իւր միակ կէտ նպատակին է հասարակաց բարին, յայտարարեց թէ ինք միշտ պատրաստ է առանց Փինոքի ընդունիլ իրեն դիմող ժողովրդեան ամեն դասուն վերաբերեալ անձինքն և համբերաբար լսել անոնց, որ խնդիր մ'ունին և կառավարական արդարութենէ դարման կ'ակնկալեն։

Վսեմ. կառավարչին յայտարարութիւնք լաւ տպաւորութիւն ըրին ներկայ յոգնախուռն բազմութեան վրայ։

—Նախորդ կառավարիչ Վսեմ. Ճէլալ պէյ դեռ չէ մեկնած քաղաքէս։

—8–9 օր առաջ, քաղաքիս հիւսիսային գիւղերու մէջ եղեռնագործ երկու երիտասարդք ծանրապէս վիրաւորեցան և կողոպտեցան։ Վիրաւորելոց մին որ այսր բերուած էր, 5–6 օր առաջ մեռաւ և միւսը դեռ կը տառապի վէրքին հիւանդութեամբ։

—Ամեն. Տ. Խրիմեան Սրբազանի կաթողիկոսական ընտրելութիւնը յոյժ գոհութիւն կը պատճառէ ո՛չ միայն Եդեսիոյ ազգայնոց, այլև ուրիշ տեղերու Հայոց՝ որք են ի Միջագետս ինչպէս կը հաւաստեն մեր ստացած արժանահաւատ տեղեկութիւնք։

—Վերջին քանի մ'եօթնեկաց մէջ օդերն յոյժ ցամաք անցան, և մարտի հետ արտասովոր ցրտաշունչ օդ մը սկսաւ տիրել։ Այս պայմանաց մէջ տիրող եղանակն՝ որ տարւոյ սոյն մասին մէջ Միջագետաց երկրագործութեան համար յոյժ աննպաստ էր, բոլորովին փոխուեցաւ շնորհիւ այն անձրեւաց, որք սկսած են տեղալ 2 օրէ ի վեր։

ԿԵՂԻ

Մարտ 8.— Բաւական չափով կացութեան մէջ կը գտնուի գաւառս՝ մնացորդ տրոց և տասանորդի հաւաքման պատճառաւ։ Բոլոր գիւղերուն վրայ մեծագումար մնացորդներ կը ցուցուին, մինչ ժողովուրդը կը կարծէ թէ այդ տուրքերը ինքը վճարած է։ Թուրք և Հայ գիւղերու գլխաւորք 3–400 հաբիւր հոգւով երկիցս հաւաքուեցան Աւէքը (կամ Արեք) և Թէմրան (կամ Դարման) գիւղերու մէջ, և եօթը Թուրք և չորս Հայ տասնումէկ անդամէ բաղկացեալ պատգամաւորութիւն մը յղեցին ի Կարին, գլխաւորութեամբ Թէմրանի գիւղախմբապետ Յովհաննէս էֆէնտի Թէրզիեանի. այլ տակաւին մխիթարական մի լուր չեկաւ այն կողմէն։

—Գայմագամ Մէհմէտ Ալի պէյը, հակառակ իւր վրայ դրուած ակնկալութեանց, ժողովրդեան բուռն դանգատանաց առիթ եղած է, և ժողովրդեան ատելի եղած անձանց կողմնապահութիւն կ'ընէ։ Կառավարական ժողովոյն անդամոց ընտրութեան ժամանակ ալ կերպ կերպ անկանոնութիւններ նկատուեցան, և մինչեւ իսկ կ'ըսուի թէ ժողովոյն մէջ հաստատեալ ընտրելեաց ցուցակը խուլի փոխուած է։

—Փոխ-Առաջնորդ Գեր. Տ. Ներսէս Ծ. Վ. Խարախանեանը ամենայն ուժով կը ջանայ արդարութեան ձայնը լսելի ընել տալ, և ամեն բան ժամանակին կը հաղորդէ Կարնոյ առաջնորդարանին, որում ենթարկեալ է վիճակս։

—Միացեալ Ընկերութեանց վարժարանաց Տնօրէն Ալեքս էֆէնտի Բաջբերունի Նոր կարգադրութիւններ մտցուց թէ՛ մանչերու և թէ՛ աղջիկներու վարժարանաց մէջ, և քիչ ատենուան մէջ ինքն յանկոյց ժողովրդեան արդարացի սէրը։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

«ՀՐԱՇԱԳՈՐԾ» ՍՐԲԱԶԱՆԸ

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ, 12 մարտ

Արեւելքի վերջին թիւերուն մէջ այլ եւ այլ հատուածներ հրատարակուած լինելով մեծահռչակ «Հրաշագործ» Սրբազանին նկատմամբ, կ'ուզենք քանի մը լրացուցիչ տեղեկութիւններ տալ այդ շնորհունակ եպիսկոպոսի գործոց մասին.

Ոչ բարով, այս անգամ ալ յանուն Մակարայեցոց վանուց վանահայրութեան Պատրիարքարանը զինքը աս կողմերը ղրկեց. բայց փոխանակ իւր սահմանած պաշտօնի պարտաւորութիւնը ի պաշտօնատեղին կատարելու, Տիգրանակերտ մտեր ու չելներ դուրս. ոչ ոք իրաւունք ունէր դատաքննել զինքը, եթէ իւր դայթակղեցուցիչ արարքներով չզբաղեցնէր մտքեր։ Իւր այժմեան գլխաւոր գործն է ապօրէն եկեղեցականներ սրբադրել։ Մինչեւ այժմ իւր ձեռնադրութեանց թիւն հասած է 154ի, եւ գաւառներն ալ յայտարարեր է թէ մինչեւ մարտի վերջ ով որ փափաք ունի թող փութայ ի ձեռնադրութիւն. յանձնեալ պիտի մեկնի աստի, բան մը որ անհաւատալի է։

Սոյն 154 ձեռնադրեալ ընդհանրապէս ագէտ վարդապետաց և քահանայից մէջ կոյր և կաղ ալ պակաս չէ. «Զեկեալն առ իս ոչ հանից արտաքս» կ'ըսէ ու կը ձեռնադրէ, եթէ կանխավճար ձեռնադրագնոյ սակարկութեանը համաձայնին. ցարդ եղած սակարկութիւններն ութը ոսկիէն աւելի և առնուազն երկու ոսկիէ պակաս եղած չեն, խարծ ու մաղաքէ և վկայագրագնէ ի զատ։

Ինչ այցելու իրեն հանդիպի, առաջին խօսքը ձեռնադրութեան վրայ լինելու է, որովհետեւ անոր արդիւնքն շլացուցեր է իւր աչքը. այս մտօքս տեղս կուգայ բնիկ Խարբերդցի գրավաճառ Պ. Յովհաննէս Ներսիսեան, որ քանի մը քաղաքական ընկերներովը կերթայ նորա քով հնութիւններ գտնելու և առնելու նպատակաւ. բայց սրբազանի սպասաւորներէն քննութեան կ'ենթարկի սա հարցմամբ թէ «Ջեզմէ քանի՞ն ձեռնադրելի է». յիշեալն կը պատասխանէ թէ «Մեք քաղաքական եմք, միայն այցելութեան համար եկեր էինք». այս մտաշրջիկ հնախոյզը ո՛ւր որ հանդիպելու լինի, կարելի՞ է սոյն տարօրինակ դէպքը չպատմէ։

Ձեռնադրութեան ձեւն ալ չ'մոռնանք յիշել. սոյն եկեղեցականը Ս. խորհուրդն իւր վաստակին գործիք ընելով շքեղութիւնը բոլորովին կորսնցուցեր է ձեռնադրութեանց մէջ. հազիւ կը գտնուին ըստ օրինի Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ ի տես ժողովրդեան և ի ժամ պատարագի եղած ձեռնադրութիւնք. հակառակ օրինաւորութեան, ինքը երբ սակարկութիւնը լմնցնէ և ստակն առնէ, անմիջապէս կերթայ ի Ս. Սարգիս եկեղեցի, որ քաղաքիս մէկ անկիւնը կը գտնուի գրեթէ հեռի ի տեսութենէ ժողովրդեան, և առանց ժամերգութեան ու պատարագի գաղտնի գործը կը լմնցնէ։ Ամենէն զարմանալին է ամսոյս 3ին ըրած դռնփակ ձեռնադրութիւնը.

Ինչպէս առաջնորդի կամ Տեղապահի և կազմակերպեալ Ազգ. Վարչութեան, ասպարէզը միացեր է յիշեալ Սրբազանին և Արժ. Մաղաքիա վարդապետին, որք ժամանակ մը միմեանց հետ հակառակելէն ետքը հիմա խորհրդ իրենց մէջ որոշած են թէ կիրակէ մը ինքը ի Ս. Կիրակոս գտնուի, յաջորդ կիրակէն վարդապետն, ինքը հոս չեկած օրը ի Ս. Սարգիս երթայ, իրեն հետեւելով վարդապետն ալ։ Ամսոյս 3ին իւր կարգն էր ի Ս. Կիրակոս գալ, ուր առաւօտ և իրիկուն գտնուեցաւ, բայց կէս օրին 3 քահանայացու ձեռք կը ձգէ ու կը փութայ ի Ս. Սարգիս. զայս լսելով քիչ մը ժողովուրդ կերթան հանդիսատեսութեան, իսկ ինքը ժողովուրդը արտաքսելով եկեղեցւոյ դուռը կը գոցէ, և 35 րոպէի մէջ առաջին աստիճանէն մինչեւ օծումը կը լմնցնէ. այդ պիսի դռնփակ ձեռնադրութիւն ո՛չ մեր ծիսարանին մէջ կը տեսնենք և ո՛չ ուրիշ եպիսկոպոսի մը ընելը լսած ենք։

Տասը տարի յառաջ տեղւոյս առաջնորդարանը կարդացուելով իրեն յանձնուեցաւ մի կաթողիկոսական կոնդակ և պատրիարքական հրամանագիր, որք կ'արգիլէին զինքը ի ձեռնադրութենէ. չգիտեմք, այն օրուան ուժը քանի՞ տարի պիտի տեւէր, և կամ զինքը արտօնող ուրիշ օրէնսգի՞րք մը ձեռք ձգած է հրաշիւք, որ ապօրինի ձեռնադրութիւններ կ'ընէ և Պատրիարքարանն ալ կը լռէ, մինչեւ իսկ տեղւոյս կրօնական ժողովոյ տեղեկագրութեան վրայ։ Եթէ արգելիչ կոնդակի և հրամանագրի զօրութիւնը ցարդ չէ կորսուեր, իւր ձեռնադրութիւններն անվաւեր և իբր չեղեալ նկատել կ'ստիպէ զմեզ եկեղեցական օրէնքն։

Ձեռնադրութեան մասին մեր ունեցած Ազգ. Սահմանադրական օրէնքներն կը պարտաւորեն քահանայից համար ըստ հրահանգի գաւառական վարչութեան 4. յօդուածին և վարդապետաց համար ըստ հրահանգի վանօրէից 19. յօդուածին վարուիլ, որոց բնաւ մին չ'գործուիր։ Արեւելքի 338 թուոյ Կեդր. Կրօնական Ժողովն Տիգրանեան Սրբազանի ի մասին Արղնոյ Բարձրահայեաց վանուց վանահայրութեան գրած գիրն նկատողութեան առնելով, որոշում կուտայ ազդարարել իրեն որ ըստ գրաւոր խոստմանն Մակարայեցոց վանքն երթայ, լանայելով Բարձրահայեաց վանքի հարստութիւն Նորին Սրբազանութենէն. ապօրինի ձեռնադրութեամբք վնասեալ ազգի ներկայն և ապագայն մի թէ Բարձրահայեաց վանքին հարստութեան չափ արժէք չունի՞, որ անոր ալ դարման մը տնօրինուի։

Եթէ Պատրիարքարանը Տիգրանակերտի բաղձանքն՝ բայց ի վաղուց անտէրունջ վիճակն և անոր վերաբերեալ բողոքներն ու տեղեկագրութիւններն նկատողութեան առնլով օրինաւոր հովիւ մը աստ փութացնէր, երբեք այդ պիսի անտեղութիւններու տեղի չտրուելէ ի զատ, այսպիսի տխուր լուրեր ի նախատինս ազգի հրապարակ ելլելու հարկ չէր մնար, և եթէ տակաւին տեւէ Պատրիարքարանի անտարբերութիւնը, ժողովուրդն անձամբ տնօրինել պիտի ստիպուի, ինչպէս նախաշաւիղն («Հրաշագործ»ն անպատուելով եկեղեցիէն վանել) արդէն ամսոյս 10էն սկսաւ։

ՀՐԱՉԵԱՅ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՇԱՀԵԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՐԺԱՆԻ ԽՆԴԻՐ ՄԸ

ՈՒՍԹՐԸ, Մարտ 10

Մասաչուսէթ նահանգք 80 և արեւելեան միւս նահանգներ 100 հազարէ աւելի օրիորդներ կը պարունակեն՝ որոնք թէև ուսեալ, պարկեշտ և աշխատասէր են, սակայն երբէք ամուսնանալու յոյս չունին, սոյն նահանգներու մէջ երիտասարդաց թիւր համեմատաբար 20–25 առ հարիւր սակաւաթիւ ըլլալուն պատճառաւ։

Այս ցաւալի անհամեմատութեան հակառակ, Միացեալ Նահանգաց հեռաւոր երկիրներու մէջ (որոնք տակաւին նահանգներու կազմութիւնը չունին) թէպէտև երիտասարդք բազմաթիւ են, սակայն այն տեղ ալ ամուսնանալու աղջիկ մը գտնել անկարելի է. 50 երիտասարդի դէմ հազիւ մէկ աղջիկ կը գտնուի, գուցէ երկրին անիշխան վիճակին հանդուրժել օրիորդաց բնաւորութեանը չհամաձայնելուն պատճառաւ։

Տագօթա կոչուած երկրին մէջ որ դեռ նահանգ մը չէ՝ նահանգ մը կազմելու համար սահմանադրութեան պահանջած թուով ժողովուրդ չպարունակելուն պատճառաւ, կ'երեւի թէ բազմաթիւ աղջկանց անհրաժեշտ պէտք կայ, զի այս մասին հետեւեալ ծանուցումը կը գտնենք լրագիրներու մէջ։

Տագօթայի բնակիչներէն Փաթ Տօնան հռչակաւոր անձ՝ որ երկրին Կէկերոնը ըլլալու համբաւը կը վայելէ, սապէս կը գրէ իւր ըրած ծանուցման մէջ.

«Ո՛վ աղջկունք Ամերիկայի, դէպի Տագօթա նայեցէք, որ մէն մի օրիորդի դէմ չորս ու կէս երիտասարդ կը պարունակէ։ Հազարներով կը հաշուին ժրաջան երիտասարդներ՝ հանքերով և ագարակներով հարստացեալ, ոսկի և ոսկեղէն ցորեան արտադրող, սեղանաւորք, վաճառականք, հասութատէրք են. Արի սիրտ, ազնիւ բնութիւն, սրամիտ և հաստատաբարոյ երիտասարդներ, քաջ, փափկասիրտ և հաւատարիմ, լի ազնիւ զգացմամբ ձեզ կ'սպասեն, ո՛վ օրիորդք, և ահա իրենց քսանն հազիւ մէկ աղջիկ կայ Տագօթայի մէջ։ Գթացէ՛ք այդ խեղճ երիտասարդաց. յիշեցէ՛ք ձեր վիճակի դառնութիւնն ալ. Մեր այս ահագին մեծ երկրին (Տագօթայի) ո՛ր կողմը նայինք, նոյն ցաւալի իրողութիւնը կը գտնենք. ամենուրեք և ամեն օր կը հաշուենք մեր երիտասարդներն ու օրիորդները, այն մեծ խնամով ու ճշդութեամբ՝ զոր պառաւ կիներ կ'ընեն երբ իրենց վառեակները կամ դդմները կը համրեն, սակայն և այնպէս ոեւէ թուաբանական հաշուով կարող չենք ըլլար քսան երիտասարդի դէմ մէկ հատէն աւելի աղջիկ գտնել։

«Ո՛վ օրիորդք արեւելեան նահանգաց, ի մասնաւորի ձեզ կը դիմեն մեր երիտասարդներ. դուրս ելէք այդ ապականեալ մթնոլորտով գործարաններէ, ուր չարաչար վաթսուն ժամ աշխատելով հազիւ վեց կամ ութը տոլար կը շահիք։ Վեց և ութը տոլար օրական եկամուտ պիտի ունենաք մեր այս սիրելի երկրին մէջ, առանց աշխատելու, առանց դժուարութեան. տիկիններ, տան խաթուններ, մայրեր և մամեր պիտի ըլլաք։ Ալ ժամանակ է որ մտածէք թէ՛ մեր և թէ՛ ձեր թշուառութեանը մասին։ Ո՛չ աստուածային տրամադրութեանց, ո՛չ բնական օրինաց և ո՛չ ընկերական յառաջդիմութեան պահանջմունք կը ներեն որ դուք արեւելքի անբերրի երկրին մէջ թշուառ և անպտուղ մնաք և մեր երիտասարդք այս բարեբեր, բարեխառն, ոսկի հանքերով և ուրիշ հարստութիւններով ճոխացեալ երկրին մէջ դիզած հարստութիւններնին վայելելու և երեկոյին երբ բնակարան մտնեն կարմիր այտերով և զուարթ դէմքով կին մը ընդունելու և զաւակներ ունենալու երջանկութենէն զրկուած դեղեւման իջնեն։ Արեւելեան բազմամարդ քաղաքներու մէջ ձեր բնակած սենեկաց համար, որոնց մէջ հազիւ կրնաք մէկ կողմէն միւսը շարժիլ՝ առանց պատերուն բախելու, շաբաթական երեք չորս տոլար վարձք կը վճարէք, և շատ անգամ՝ առ ի չգոյէ՝ կարագ, իւղ և պատառ մը հաց ու դաւաթ մը թէյ հազիւ կը վայելէք. մինչ բոլորին փոխարէն աստ (Տագօթայի մէջ) հարիւրներով ամայի միացած պալատներ, անթիւ արջառներ, անհաշուելի քանակութեամբ ոսկի պիտի գտնէք մեր երիտասարդներու ձեռաց մէջ, բոլորովին պատրաստ և կամեցող՝ զանոնք ձեր տրամադրութեանց ներքեւ դնելու։ Ո՛հ, եկէ՛ք, եկէ՛ք հազարներով, կամ հարիւրներով եկէք, և ձեր ներկայութեամբը տխրալի սիրտեր ուրախացուցէք, ի փոխարէն երջանկութիւն և արքայական կեանք մը վայելելու համար եկէք։ Մի՛ զլանաք, օրիորդք, և մի՛ ըսէք թէ մենք գանք առ ձեզ. զի դուք գիտէք թէ ոչ ոք պիտի թողու արքայութիւնը, ճոխութիւնը և հանգստութիւնը և գաղթէ անանկ երկիր մը ուր արեւելեան քամին իւր խոնաւութիւնը բուրելով ձեզնէ հազարներու թոքերը կը մաշեցնէ, գործարաններու անբարոյական ընկերութեանց մէջ ձեր զգայուն սիրտերը կը վիրաւորէ եւայլն։ Եւ ասոնց բոլորին դարմանը ձեր ձեռաց մէջ է. և ձեր յօժար կամքէն կախումն ունի, տարակոյս չկայ։ Պատմութիւնը խստիւ պիտի դատապարտէ արեւելեան նահանգներու ամուրի աղջկանց անմեկնելի յամառութիւնը՝ եթէ չգործադրեն Տագօթայէ իրենց ուղղուած այս համեստ աղերսը։ Դաղթեցէ՛ք հոս՝ ձեր և մեր փոխադարձ շահերու և երջանկութեան համար։ Միասին բերէք ձեր հաղուագիւտ ձիրքերը, ձեր անզուգական առաքինութիւնը, ձեր տնական կարգապահութիւնը. մէկ խօսքով ձեր պաշտելի և փափաքելի ներկայութիւնը, Ամերիկայի Փարիզը և նահանգներու Լոնտոնը պիտի ընէ բնութեան այս դրախտը։ Եթէ կառք նստիլ կ'ախորժիք, կամ թէ սահնակ վարել կը փափաքիք, ձիարշաւներ ընել, որսալ, ձուկ որսալ եւն. ասոնցմէ ո՛րն որ կամիք առատօրէն պիտի գտնէք հոս. թատրոններ, պարահանդէսներ, ակումբներ, ո՛հ ասոնց բոլորն ալ ունինք և առատօրէն ունինք. չունեցածնիս ալ հարկ է որ ունենանք, ըսինք արդէն։ Ձեր խոհեմութիւնը պէտք է առաջնորդէ ձեզ։ Մեզ կը մնայ աղօթել և անգամ մ'եւս կրկնել ինչ որ արդէն ըսինք թէ գթացէք մեր երիտասարդներու վրայ, որոնք յուսահատիլ սկսան՝ իրենց այնչափ խնամով դիզած հարստութիւնը վայելելու և բնտանիք մը կազմելու առարկաներու նուազութեան պատճառաւ։ Օգնութի՛ւն, օգնութի՛ւն։»

Մ. Թ.

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՇԱՀԱԿՑԱԿԱՆ ՌԷԺԻ

Յետին ժամանակներս մեր բարեխնամ Տէրութիւնը, իւր երկրին ներքին կազմակերպութեան և նիւթական վիճակին բարւոքման համար, ամեն տեսակ բարեկարգութեանց և վերանորոգութեանց ձեռնարկեց, երկրին հասութից աղբիւրներն ընդարձակեց և լաւագոյն տնօրինութիւններ ըրաւ, յորոց մին է նաեւ Ռէժիի կարեւոր և օգտակար հաստատութիւնը։

Ոչ ոք կրնայ ուրանալ թէ սոյն հսկայ և բազմաճիւղ գործոյն յաջողութեան և ի յառաջ ածման համար, ոչ նուազ ջանք և աշխատութիւնք ընծայեց Օսմանեան Պանքային տնօրէն Մ. Էտկր Տըվլյ դաղիացին, որոյ ելմտագիտութեան մէջ ունեցած մասնագիտութիւնը արդէն հանրածանօթ է ոչ միայն մեր երկրին՝ այլ և բոլոր եւրոպական աշխարհին։

Ռէժիի հաստատութիւնը, ի սկզբան բաւական անձուկ օրեր և տագնապներ անցուց։ Թէպէտ գտնուին դեռ կասկածոտ միտք հասարակութեան մէջ, որք կարծեն թէ այս շահակցական ընկերութիւնը տակաւին նոյն սկզբնական վիճակին մէջ գտնուի, սակայն գիտնալու է որ Մ. Է. Տըվլյ իւր բոլոր հանճարամտութեամբը՝ այնչափ նուրբ քաղաքագիտութիւններ ի գործ դրաւ և կը դնէ միշտ, որ օր մ'անպատճառ այդ կասկածոտ միտքերն անգամ պիտի բուժուին իսպառ և ընկերութիւնը բոլորովին հաստատ ուղղութեան մը պիտի յանգի։

Ինչու ամեն նոր գործ, նա մանաւանդ մեծամեծ ձեռնարկութիւնք, իրենց յարակից խոչն և խութերն ունին։ Չենք ուզեր յարուցեալ դժուարութեանց վրայ երկայնաբանել աստ, խոստանալով որ յապագային աւելի ընդարձակագոյն տեսութիւններ պիտի ունենանք այս խնդրոյն վրայ։ Միայն կը յաւելունք՝ թէ կոյր լինելու է մարդ որ չտեսնէ ամեն օր Ռէժիի տնօրէնութեան հետզհետէ ի լաւ անդր ըրած յառաջդիմական հսկայ քայլերը։ Մօտէն սոյն ձեռնարկութիւնը հետամտաբար ուսումնասիրողը միայն գիտեն որ ներկայ ուղղութիւնը եթէ այսպէս շարունակուի, և մարդու համար պաշտօն ստեղծելու վատ դրութիւնը կիրառութենէ զրկուի, շատ և շատ առաւելութեամբք պիտ'օժտուի թէ՛ ընկերութիւնը և թէ՛ երկիրը։

Ամեն յառաջդէմ և լուսաւորեալ երկիրներու մէջ, լաւագոյն պաշտօնէից ընտրութիւնը՝ մեծ ազդեցութիւն կուտայ գործոյ մը յառաջդիմութեանը. այս, անհնար է ուրանալ արեւու պէս պայծառ այսպիսի ճշմարտութիւն մը։ — Գիտենք թէ Ռէժիի ընկերութեան մէջ իւր հաստատուած ժամանակէն քիչ շատ զեղծումներ տեսնուեցան։ Օրինակի աղագաւ. առանց բանիբուն անձանց կանխաւ ի պաշտօն հրաւիրման, յանկարծ մին ի Սամսոն կը ղրկուէր, միւսն ի Պրուսա, այլ մին ի Պանտրմա ի պաշտօնէութիւն, և մինչ իսկ ճարտարապետութեան համար ղանազան տեղեր եւն. եւն.։

Ռէժիի Տնօրէնութիւնն ոչ նուազ դառն փորձերով և ծանր զրկողութեամբք համոզուեցաւ հուսկ ուրեմն, թէ անցեալին մէջ ըրած անընտրողութիւնը՝ վնասաբեր եղաւ ընկերութեան. ուստի սկսաւ նոր կարգադրութիւններ ընել և իւր վստահելի և ձեռնհաս պաշտօնեայքը՝ բուն գործոց կեդրոնատեղիները հաստատել, և այսպէս վերանորոգել ամենայն ինչ որ մինչեւ ցարդ յոռի կացութեան մը մէջ կը գտնուէր։

Դեռ շատ չըներ, որ Ձեր լրագրոյն մէջ կարդացինք, թէ մի քանի գլխաւոր քաղաքաց համար պաշտօնէից նոր ընտրութիւններ տեղի ունեցեր են։ Այդ անձինքն են, Սէլանիկոյ համար՝ Մ. Բամպլ Վուչինոյ, Զմիւռնիոյ համար՝ Քալվօյ Քորէսին, Էտիրնէի համար՝ Մ. Բոսոն, և Սամսոնի համար ալ Ազն. Մ. Պիլլըրեան էֆէնտի Հայազգին, որք գործառութեան ընդհանուր քննչութեան պաշտօնն ընդունած են արժանապէս։

Այս չորս անձինք եւս արդէն իրենց ուղղութեամբ և մասնագիտութեամբ հանրածանօթ փորձեալ անձեր են։ Այլ մասնաւորելով մեր ընդհանուր տեսութիւնը, կ'ըսենք, որ ի նոցունց Պիլլըրեան էֆէնտի մեր ազգին պատիւ բերող եզական անհատականութիւններէ մին է, և իւր քաղցր բնաւորութեամբն և ընդարդիս ազնիւ բարուքն՝ համայն ազգայնոց և օտարաց սիրելի եղած և ամենուն համակրութիւնը առ ինքն գրաւեր է, այլ այսու հանդերձ իւր պաշտօնավարութեան մէջ ծայրայեղ խստապահանջ է, և բնաւ աչառութիւն չըներ իւր ստորադասեալ պաշտօնէից որ և է զեղծմանց դէմ։ Սոյն այս Պիլլըրեան էֆէնտի արդէն ուրիշ պատուաւոր պաշտօններու մէջ եւս իւր գործունէութեան օրինակելի փորձերն տուած լինելով, ըսածներս հաստատող մանրամասնութիւնք ի մէջ բերել հարկ չտեսնեմ։

Ահա ինչու զինքը իւր ստացած նոր պաշտօնին համար հրապարակաւ կը շնորհաւորենք, և միանգամայն Ռէժիին ալ սոյն ընտրութեանը համար կը յայտնենք մեր խնդակցութիւնը, որ մեր ազգէն ալ առաջին անգամ Գործարանաց Քննիչ (controleur) տիտղոսիւ պսակելով, այսպիսի նուրբ պաշտօնի մը կը կոչէ աչալուրջ և հաւատարիմ մին։

Մեծայոյս ենք, որ յառաջիկային մէջ Պիլլըրեան էֆէնտի իւր ժիր և գործօն ջանասիրութեամբը, մեծ ծառայութիւններ և շահաւէտ արդիւնք ցոյց պիտի տայ Ռէժիի ընկերութեան, որ իւր ընտրութեանը մէջ բնաւ խաբուած չլինելն ուրախութեամբ տեսնելով, եւս առաւել բարձր պաշտօններու պիտի հրաւիրէ զիւր հաւատարիմ պաշտօնականն՝ գնահատելով նորա բուն արժանիքը։

Բաղձելի է մեզ յուսալ նմանապէս, որ Ռէժին ալ, իւր այն արդարադատ ուղղութեամբ Պիլլըրեան էֆէնտիի նման հաւատարմաբար և անձնուիրաբար ծառայողներուն թիւը դամ քան զգամ պիտի ստուարացնէ, մանաւանդ մերազնեօք։

Անշուշտ ենք որ երբ քաջալերուի իւրոյեանն յօգուտ ընկերութեան բան մի չը խնայող պաշտօնեայն, թէ՛ պաշտօնէութիւնը բարձրացուցած և թէ՛ ժողովրդեան մեծ վստահութիւն ներշնչած կը լինի Ռէժիի ընկերութիւնը, և այսու աւելի հաստատուն կերպով յառաջացման և զարգացման մէջ կը դրուի։

Թող գիտնայ Ռէժին, որ սոյն տողերն գրողը յիշեալ շահակցական ընկերութեան պաշտօնէութիւն ստացած օրէն ի վեր, անոր յառաջդիմութիւնը սրտանց սիրող և հաւատարիմ պաշտօնէից քաջալերութեանը բաղձացողաց թէեւ ամենէն յետինը այլ ամենէն եռանդոտներէն մին է, եւս առաւել որ այս ձեռնարկս ոչ միայն մերս հայ ազգին նիւթական շահուն այլ և մտաւոր զարգացման մի ակներեւ բացարձակ ապացոյցն է, ըստ մերս բարեյոյս կարծեաց։

Հ. ՄԱՏԹԻԱ

ՄԱՆՈՒԷԼ Կ. ՄԻՐԱԽՈՐԵԱՆ

ՆԿԱՐԱԳՐԱԿԱՆ

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

Ի Հայաբնակ գաւառս Արեւելեան Տաճկաստանի

ՏԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Սարէն եւ Ձորէն, Հնէն եւ Նորէն պիտանի գիտնոց

ՄԱՍՆ Բ.

Պարունակութիւն

Ձօն առ Խրիմեան Հայրիկ. —Գիր առ ընթերցողս. —Յառաջաբան. —Նամակներ այլ և այլ անձանց.—Վերջին հրաժեշտ Երուանդունիքէն (Հայոց Ձորէն). —Վերին Խօշապ (գաւառ). —Նոյայ տապանն. —Խրիմեան Հայրիկի այցն այն տապանին. —Քաղցեալ հովիւ և ոչխար. —Բուռթայ Ս. Աստուածածին վանքն. —Ջէյնիս հին գիւղի նոր ծերունին. —Աղբակ գաւառն և վանորայքն. —Սկզբնամուտն ի յԱղբակ Բարդուղիմէոս Սրբազան Առաքելոյն ի ժամանակն կռապաշտութեան և Նախաքարոզութիւնն յԱրիւմանոս քաղաքի. —Սիկալ իշխան. —Բերդն եւ Վարվառինէ դուստր. —Հետաքրքիր և լուսաւոր աւանդութիւնք. —Բնութեան հրաշալիքն. —Վիշապը քարայր և առասպել մը. —Պաչդալէ՝ պատմական հին բերդաքաղաք. —Մայստանեայ Սուրբ Աստուածածին. —Կենդանի Հայր-Աբրահամ և Սառան. —Խօշապ՝ պատմական հին բերդաքաղաք. —Ներքին Խօշապ (գաւառակ). —Վան-Տոսպ (ընդարձակ գաւառ). —Վարագայ վանքն եւ Խրիմեան Հայրիկ. —Վերին Վարագ և Գաբրիլեան. —Լուսաւորչայ խաւարած վանքն. —Շուշանց և Շուշանիկ՝ դուստր Սենեքերիմ Արքայի. —Կարմրուորայ Ս. Աստուածածին. —Արտամետ՝ Ալանաց դուստր Սաթինկան Աշխնոց. —Կուռնկ վանքն. —Մշտան և հնութիւնքն. —Սուրբ Խաչի վանքն. —Բղնունեաց ծովն վայ վայ Նահրուան. —Խաթուն Տիրամոր վանքն, աւանդութիւնն. —Ս. Աստուածածին մի այլ վանք. —Յանձնարարող՝ վերջաբանական մը հաւատարմութեան դրոշմով կնքուած։

ԵՐԿՔ Գ. Գ. ԳԱԼՐՃԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻԻ

Նոր հրատարակութիւնք

ՐԷՀՆԻՒՄԱՅԻ ԷՏԷՊԻՑԱԹԸ ԹԻՒՐՔԻՑԷ

Ուղեցոյց Գրականութեան

Կամ

Համառօտութիւն Թուրք. լեզուի

Գործոյս պարունակութիւնն է՝ Օսմ. լեզուի մէջ Թուրք. Արաբ. և Պարս. բառերու գործածութեան գլխաւոր կանոններն, ոճերն ու դարձուածներն, միանգամայն իրեն վերաբերող բառգրքուկ մը։

Գին 6 ղուրուշ

ՄԻՖԹԱՀԸ ԼԻՍԱՆԸ ՕՍՄԱՆԻ

Բանալի Օսմ. լեզուի

Ցոյց դիւրուսանելի եղանակաւ պատրաստուած Գործնական Ընդարձակ Քերականութիւն Թուրք. Արաբ. և Պարս. լեզուաց, ճոխ հրահանգներով, միանգամայն իրեն վերաբերող մի բառգրքուկով։

Գին 10 ղուրուշ

ՐԷՖԻԳԻ ՎԷՖԻԳ

Ցորմար ընկեր

Բանալին է այն հրահանգաց, որք կը գտնուին վերոյիշեալ Թուրք. Արաբ. և Պարս. Քերականութեանց մէջ։

Գին 5 ղուրուշ

ՈՒՍՈՒԼԸ ՀԷՃԱ ՈՒ ԳԸՐԱԷԹ

Հեգելու և Ընթեռնլու Օսմ. լեզուի

Ամենայն խնամով պատրաստուած դասագիրք մ'է որ կուսուցանէ Թուրք լեզուն հիմնովին և սուղ ժամանակի մէջ կարդալ, ըմբռնել ու գրել։

Գին 5 ղուրուշ

ԱՑԻՆԷԻ ՈՒՍՈՒԼԸ ԳԸՐԱԷԹ

Հայելի Ընթերցանութեան

Վերոյիշեալ Ընթերցարանի ձեռագիր պատճէնն է, որոյ մին ընդ միւսի բաղդատելով կը վարժուի Ուսանողն։

Գին 1 ղուրուշ

Կեդրոնատեղի Յ. Գավաֆեան Գրատուն։ Կը գտնուի նաև ամեն գրավաճառաց քով։

1—5

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ՑՕԳՈՒՏ ՀԱՍԱՐԱԿԱՑ

ԴԵՂԱՐԱՆ

ՀԱՄԲԻԿ Ն. ԷՄԻՐՋԷԵԱՆ

Պատիւ ունիմք ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան թէ տարւոյս սկիզբէն նոր դեղարան մը բացուած է Պոլիս Սուլթան Մահմուտի դամբարանին ճիշդ դէմը, ուր դեղագիրներ կը պատրաստուին ամենայն խնամով և ճշդութեամբ, մանաւանդ դեղերու թարմութեան և մաքրութեան կողմանէ ըստ ամենայնի գոհացուցիչ կերպով։

Կը գտնուին հոն նաև քինքինայի ազնիւ գինիներ, ընտիր գօնեաքներ, հանքային ջուրեր, մազի ներկեր, զանոնք երկարելու և աճեցնելու ջուրեր որք մեծապէս կ'օգնեն նաև թեփերը անհետացնելու, գաղղիական և անգղիական ամեն տեսակ պատրաստ դեղեր, ևն ևն.

ԳԻՆԵՐԸ ԽԻՍՏ ԱԺԱՆ ԵՆ

Յիշեալ դեղարանին յաճախող երեւելի բժիշկներու ձեռօք ձրիապէս պիտի դարմանուին կարօտ հիւանդներն։ Ամեն երկուշաբթի օրերը ժամը 3 էն մինչեւ 5 հանրածանօթ և հռչակաւոր ականաբոյժ Տօքթէօր մը ներկայ պիտի գտնուի, ամեն տեսակ աչքի հիւանդութիւնները դարմանելու համար։ Երեքշաբթի օրերը ժամը 3էն մինչեւ 5 արքունի բժշկական դպրոցի դասատուներէն մին ամեն տեսակ հիւանդութեանց համար, չորեքշաբթի և շաբաթ օրերը ժամը 4 էն մինչեւ 8 Տօքթէօր Ճօրճիատէս, մասնաւորապէս ջղային հիւանդութեանց և մասնաւորապէս դիջութեան հետեւանք եղող ախտից, նոյնպէս ձրիաբար պիտի դարմանէ իրեն դիմող կարօտ հիւանդները։

ՊԷՏԱՒԻ ԻՒԼ ԻՆՇԱ.

Թուրք գրականութեան ճաշակն ունեցող ուսանողներ անշուշտ գոհութեամբ պիտի կարդան այս գիրքն որ, Ճեվտէթ, Միւնիֆ և Սըրրի փաշաներու եւ Քեմալ, Էքրէմ եւ Մուալլիմ Նաճի պէյերու նման ականաւոր Թուրք գրագիտաց գրութիւնները կը պարունակէ։

Կեդրոնատեղին է Պապը Ալի ճամբէսի, Ալէքսան էֆէնտիի 18 թիւ գրատունը։

Գին 5 ղրուշ

ԻԼԱՆ

ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ էլպիսէ անպարընտա չուրուքթէ մուզաբբէրէսինէ վէ իխթիյաճ օլունան նիւմունէսինէ թէվֆիգէն միւպայեաը ղըմընտա մունագասայա գօնուլան օն պին աաէտ երին քիլիմի պէհէր աաէտի էկիրմի իքի ղրուշա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ նիսանը րումինին սէքիզինճի փէրշէմպէ կիւնինէ դատար պէհէր կիւն միւնագասասը պիլ իճրա մէզքիւր կիւնտէ դարարը դաթիյի վիրիլէճէկինտէն իթալինա թալիպ վէ թօքուզունճու ճումա կիւնի երւզտէ պէշ թէնզիլինէ բաղլըպ պուլունանլէրին մագամը սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

27 մարտ 1301

2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Պէհէր թօփը թէօրթ երւզ սէքսէն թաղդագատան իպարէթ իքի երւզի մէօհրէլի հինքեարի էլէք պաթալ քեաղատ պէհէր թօփը իքի երւզ սէքսէն ղրուշ։

Պէհէր փաքէթի երւզ աաէտտէն իպարէթ մէզքիւր քեաղատտան թագրիպիք պէհէր փաքէթի օն պէշ ղրուշ։

Պէհէր փաքէթի երւզ աաէտտէն իպարէթ մէզքիւր քեաղատտան թէզքէրէլիք պէհէր փաքէթի օն իքի պուչուք ղրուշ։

Պէհէր փաքէթի երւզ աաէտտէն իպարէթ մէզքիւր քեաղըտտան թէլէկրաֆլըք պէհէր փաքէթի աօզուզ ղրուշ։

Ալըվամը հարպիյէ իչուն պիր սէնէ զարֆընտա լիւզումի մըդտարլարը մահպէմահ Սէրասքէրի անպարընտա թէսլիմ օլունմագ իւզրէ մէվքիի միւնագասայէ գօնուլարըգ աղտէմէէ տալիպ իլան օլունան պալատէ մուրադդամ տէօրթ դալէմ քեաղըտ ֆիյաթը մուբադդամասի իլէ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ նիսանը րումինին իչինճի չարշէնպէ կիւնինէ դատար պէհէր կիւն միւնագասասը պիլ իճրա մէզքիւր կիւնտէ դարարը դաթիյի վիրիլէճէկինտէն իթալինա թալիպ վէ թէօրտիւնճի փէնճշէնպէ կիւնի երւզտէ պէշ թէնզիլինէ բաղլըպ պուլունանլէրին մագամը սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

26 մարտ 1301

3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Միյան եումն չէրխա արշուն ճէտւէ էկիրմի պէշ պին։

Պէհէր արշունը ճէտւէի աօզուզ բարա

Պէյազ չէրխա արշունը ճէտւէ էկիրմի պէշ պին։

Պէհէր արշունը ճէտւէի պէշ բարա։

Նիզամիյէ էլպիսէ անպարընտա մահֆուզ նիւմունէլէրի վէճհիլէ միւպայեա օլընաճագ պալատէ մուրադդամ իքի դալէմ չէրխա ֆիյաթը մուբադդամալարըյլա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ նիսանի րումինին պէշինճի բազար իրթէսի կիւնինէ դատար պէհէր կիւն միւնագասասը պիլիճրա մէզքիւր կիւնտէ դարարը դաթիյի վիրիլէճէկինտէն իթալինա թալիպ վէ իթինճի սալը կիւնի երւզտէ պէշ թէնզիլինէ բաղլըպ պուլունանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

26 Մարտ 1301

3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Տէօրտիւնճի Օրտուի Հիւմայուն Էրզինճան փաբրիգասը իչուն նիզամիյէ սէրրաճխանէ անպարընտա չուրուքթէ մուզաբբէրէսինէ միւպայեա օլընաճագ պին ալթը երւզ ալթմըշ սէքիզ դըյյէ ճէտւէի մըղտարը ապըլըղընտա օլարագ միւպայեա օլընաճագ պիր աաէտ պագըրճան մա'մուլ պօյա դազղանըլըն պէհէր դըյյէի ճէտւէի օն իքի ղրուշ օն բարայա օլարագ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ նիսանի րումինին իքինճի չէհարշէնպէ կիւնինէ դատար պէհէր կիւն միւնագասասը պիլիճրա մէզքիւր կիւնտէ դարարը դաթիյի վիրիլէճէկինտէն խալու իթալինա թալիպ վէ թէօրտիւնճի փէնճշէնպէ կիւնի երւզտէ պէշ թէնզիլինէ բաղլըպ պուլունանլարըն մագամը սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

26 Մարտ 1301

3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Ժիւլ վէ նէպօլէնին իքինճի լաճիվէրտ Լուի չուհասը։

Արշընը ճէտւէ իւչ պին պէշ երւզ պէհէր արշընը ճէտւէի ալթմըշ տէօրթ ղրուշ։

Ազըր ալ չուհա, արշընը ճէտւէ իւչ երւզ պէհէր արշընը ճէտւէի ալթմըշ։

Նիզամիյէ էլպիսէ անպարընտա մահֆուզ նիւմունէլէրինէ թէվֆիգէն միւպայեա օլընաճագ պալատէ մուրադդամ իքի դալէմ չուհա ֆիյաթը մուբադդամասը իլէ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, նիսանը րումինին իչինճի չարշէնպէ կիւնինէ դատար պէհէր կիւն միւնագասասը պիլ իճրա մէզքիւր կիւնտէ դարարը դաթիյի իճրա օլունաճաղընտան, իթալինա թալիպ վէ թէօրտիւնճի փէնճշէնպէ կիւնի երւզտէ պէշ թէնզիլինէ բաղլըպ պուլունանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

26 մարտ 1301

3 – 3

ԻԼԱՆ

ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Պէշլինճի օրտուի հիւմայուն իչուն Պէյքօզ տապաղխանէսինէ չուրուքթէ մուզաբբէրէ վէ նիւմունէսի մուճիպինճէ թէվֆիգէն միւպայեա օլունաճագ տէօրթ պին պէշ երւզ չիֆթ էտիքի խայըս սիյահ թէլաթինի մասամըլ սիւարի չիզմէսի գօնճըլըն պէհէր չիֆթի ալթըմըշ ղրուշա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, նիսանը րումինին տէօրտիւնճի փէնճշէնպէ կիւնինէ դատար պէհէր կիւն միւնագասասը պիլ իճրա մէզքիւր կիւնտէ դարարը դաթիյի վիրիլէճէկինտէն իթա իթալինա թալիպ վէ ալթընճը ճիւմա էրթէսի կիւնի երւզտէ պէշ թէնզիլինէ բաղլըպ պուլունանլէրին մագամը սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի։

26 մարտ 1301

3—3

ՊԱՐՈՆԱՅՔ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Յառաջիկայ ապրիլ 1 էն սկսեալ ԱԺԱՆ գնով վարձու կուտան իրենց այժմեան խանն (իրենց գրասենեակները պիտի փոխադրուին նոյն փողոցը գտնուող իրենց յատուկ խանն), որ կը պարունակէ երկու մեծ խանութներ և 5 սենեակներ առաջին յարկը։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ

Պոլիս, Պահչէ-գաբու, Էօմէր Էֆէնտի խանին դիմաց։

ՆՈՐՏՏԱՑՉԷ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՄԲՈՒՐԿ

Յիշեալ ընկերութիւնն հրդեհի դէմ կ'ապահովագրէ տուներ, կարասիներ, խանութներ և ապրանքներ յոյժ շահաւէտ պայմաններով, միջնորդութեամբ իւր ընդհանուր գործակալութեան։

ՇԻՆՏԼԷՐ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՊՈՒ, ՃԷԼԱԼ ՊԷՅ ԽԱՆ

ԴԱՆԱԿ ԵՒ ԵՐԿԱԹԵՂԷՆ ՄԱՆՐ ԳՈՐԾԻՔ

ՏԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԳՈՐԾԻՆԵՐ

ՊՂՆՁԷ, ՋՈՒԼԱԾՈՅ ԵՒ ԾԵԾՈՒԱԾ ԵՐԿԱԹԷ

ՊԱՐՏԷԶԻ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ

23, Համալըճ փողոց, Ղալաթիա

ՀԷՆՐԻԿ ԼԱՆԺ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԵՔԵՆԱՅՆԵՐ

ԱՏԱՂՁԱԳՈՐԾԻ

ԵՒ

ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԳՈՐԾԻՆԵՐ

[illegible]

ՍԷՅՏԷԼ ԵՒ ՆԱՈՒՄԱՆ

ՏՐԷԶՏԱ [ՍԱՔՍՈՆԻԱ]

Եւրոպիոյ մէջ կարի մեքենայ շինող ամենամեծ գործարանն։

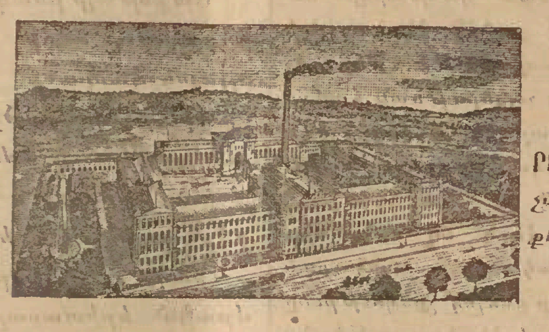

Գործարանատէրք «Օրիժինալ Սաքսոնիա Րէճիա» կոչուած հռչակաւոր ձեռքի մեքենային։

ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻ՛ՒՆ, ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻ՛՛ՒՆ, ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻ՛՛՛ՒՆ

Ընտանեաց համար ձեռքով և ոտքով բանող մեքենայք։

ՆԱՈՒՄԱՆ մեքենայն B

Մոտիստներու և դերձակներու համար մեքենայք։

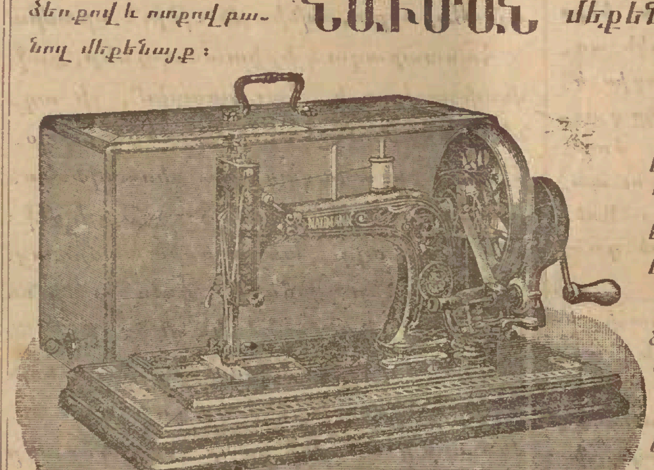

Այս մեքենայն իւր թելին ամենայն լայնութիւն տեղ մ'ունի, ինչպէս նաև ամեն տեսակ կարերու համար նորանոր գործիքներ, և շատ դիւրութեամբ լաւ

ՕՂԱԿ

շինելու համար մասնաւոր գործիք մը։

Այդ մեքենային համար աշխարհիս ամեն կողմ արտօնութիւն առնուած է։

Ծանօթ. — Այդ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒԹԻՒՆԸ չտեսած՝ կարի մեքենայ մի՛ գնէք։

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ՆՇԱՆՆ

ORIGINAL SAXONIA REGIA * SEIDEL & NAUMANN. DRESDEN.

ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԻՒՆԸ ՁՐԻ ԿՈՒՍՈՒՑՈՒԻ

Ընտանեաց համար օղակի գործիք	ղր.	75
Դերձակաց » » »	»	125

Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ համար գործակալ և մթերանոցատէր

ԷՄ. Ժ. ՄԻՐՃԱՆՈՑ

Կ. Պոլիս, Հաճօբուլօ խան, Թիւ 47

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ՆՇԱՆՆ

MACHINE NAUMANN SEIDEL & NAUMANN. DRESDE.

Ամեն տեսակէն 1500 մեքենայ միշտ պատրաստ կը գտնուին։

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԿԱՐԱՍԵԱՑ

587, Մեծ փողոց Բերայի, ի Թէքքէ, մզկիթին դիմաց, 587

Պ. Տիմիթրիոս Աթամի, տէր վերոյգրեալ Մթերանոցին, պատիւ ունի ծանուցանել հասարակութեան և իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ իւր վաճառատան մէջ կը գտնուին մեծ քանակութեամբ ամենագեղեցիկ և կատարելապէս հաստատուն կարասիներ, ինչպէս Հայելապատ պահարաններ, Ճաշարանի և գրասենեակի սեղաններ, Ամեն տեսակ լուացարաններ (լավապօ), Զանազան չափերով աթոռներ, Հանգստաւէտ բազկաթոռներ, ևն, ևն։

Այս ամեն կարասիներն ի վաճառ հանուած են

ԶԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

Վաճառատունս նոյնպէս յոյժ աժան գներով ամեն տեսակ կարասիներ կը շինէ յանձնարարութեամբ։

DENTALINE

ՏԱՆԹԱԼԻՆ

ՔԻՄԻԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ՏՕՔԹՕՐ Ս. ՔԱՆՆԵԱՅԻ Ի ՍԱՍԻ

Տասներկու տարուան մեծ յաջողութիւն

Կ'արգիլէ ակռայից վնասաբեր որդիքն, ընդդարձութենէ (…) յառաջ եկած փտումն այն տարբեր անձանց քով որոց ակռաները կը խախտին և կ'իյնան. կը զօրացնէ, կը մաքրէ և կը զովացնէ բերանը, ախորժաբոյր հոտ մը կուտայ շունչին եւ կը հեռացնէ ակռայի եւ բերնի ոեւէ է հիւանդութիւն։

Շիշին գինն է 15 ղրշ. արծաթ

ԱԿՌԱՅԻ ՓՈՇԻ

Կաղղուրից եւ խնկահոտ ատոմներէ շինուած, կը մաքրէ եւ կը ճերմկցնէ ակռաներն առանց անոնց փայլը եղծանելու, կը զօրացնէ ակռաներն, փայլ կուտայ անոնց, կ'անհետացնէ ոեւէ հոտ, և շունչը թարմ ու անուշահոտ կ'ընէ։

Գործածութիւն. Թեթեւապէս թրջել ակռայի խոզանակ մը, քիչ մը թաթխել փոշիին մէջ, անով շփել ակռաներն, յետոյ բերանը լուալ ՏԱՆԹԱԼԻՆով խառնուած ջրով։

ՏՈՒՓԻՆ ԳԻՆՆ Է 10 ՂՐՇ. ԱՐԾԱԹ

Թուրքիոյ համար միակ Ներկայացուցիչ

Ր. Ս. ՉԷՐՎԱԹԻ

Քէօփէ-Օղլու խան Թիւ 6-7

Ղալաթիոյ

Մեծ Մաքսատան դիմաց

Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառաց և վարսայարդարաց քով։

ՍԵՂԱՆԻ ԲՄՊԵԼԻ

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐ ԳԻՐՄԱՆԻ

Նման «Շարթրէօզ»ի գինւոյն, ախորժահամ և յոյժ առողջարար ըմպելի մ'է և մեծապէս կը դիւրացնէ մարսողութիւնը։

Գլխաւորապէս կը գտնուի Պ. Պերթէն եղբարց քով, Ղալաթիա, Սիրքէ Թրանեսի։

ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվրբուլէ, Մէյսիւրսկուէ և Օտեսայի միջև կանոնաւորապէս բանող

ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պըքս
Արարատ	2,500	Ռոճըրս
Արքատիա	2,500	Քրուիքշանք
Լաքոնիա	2,500	Ուիլքս
Մասէտոնիա	3,500	Մարշ
Բումէլիա	2,800	Ֆօթէրկիլ

Մասէտոնիա շոգենաւն ամսոյս 20 ին շաբաթ օր Պաթումէն աստ պիտի վերադառնայ և Լիվրբուլ պիտի ուղեւորի։

Բումէլիա շոգենաւն ամսոյս 10 ին Լիվրբուլէն աստ պիտի հասնի և անմիջապէս վերստին Լիվրբուլ պիտի ուղեւորի։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.

Գործակալք

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ընդ մէջ Անվերս, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2,000	Լէբանտօ	4,500
Անճէլօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարսալա	2,500
Պասսանօ	3,500	Միլօ	2,000
Պօրօտինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէյրօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիբսօ	2,500	Օտրանտօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օտտօ	2,000
Գատօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գօմօ	2,700	Բալէրմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բասդէր	1,700
Տօմինօ	1,800	Բինդօ	2,800
Էրաքօ	2,600	Րիալթօ	4,400
Տրադօ	2,600	Րինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Րօլլօ	3,000
Ֆլաւօ	1,700	Րօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Րօմէօ	3,500
Կալիլէօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կիդանօ	2,200	Սաֆֆօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրոմնօ	2,200	Սօրէնթօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիկէր	1,300
Հիւմպէր	1,200	Թօլէտօ	2,800
Ճիաօ	2,300	Վասանօ	3,600
Քէլսօ	2,000	Ճէսթօ	3,600
Քօֆօ	2,200	Ջէպրա	1,000
Լէօ	2,000	Ջէրօ	140

Նէրօ շոգենաւն Հըլէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով և իւր բեռը պարպելէ յետոյ Օտեսա պիտի ուղեւորի։

Րինալտօ շոգենաւը, որ այժմ բեռ կ'առնու ի Հըլ, ի մօտոյ պիտի մեկնի ի Պոլիս և անտի յՕտէսա։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ

ՖՐԵՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ

Գործակալ

Թիւ 17–18, Քիւչիւք Միլլէթ խան Ղալաթիա

ՖՐԷՏ ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվրբուլի և Արեւելից միջև.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճէրիան	2500	Ֆավօնեան	3700
Ալզասիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատոլեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթէնեան	2500	Իպէրիան	5500
Արապեան	3700	Իլլիրիան	5500
Պավարիան	6000	Իսդրիան	5500
Պուլկարիան	6000	Լէսպեան	2200
Քասթիլեան	800	Լիկուրեան	2500
Սայրենեան	2000	Լիպյան	800
Տաւրոս	700	Օրոթոյ	700
Էճիբշըն	3700	Բէրսիան	3800
Ֆապիան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆալէրնիան	3700	Վիրճինեան	6800

Ալզասիան շոգենաւը, Նաւապետ Քրիստիան, ամսոյս 13 ին ընդհանուր վաճառքով աստ կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՕՆԹԷՆ

Գործակալ

Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միլլէթ խան, Ղալաթիա.

Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվրբուլ

Գործակալութիւնք

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնթէն.

Ձիպրալթար, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք

Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վաշման և ընկ.

Մալթա, Ա. Քամիլլէրի.

Շիրա, Ա. Մ. Մավրօկօրտադօ.

Զմիւռնիա, Պ. Ուիդօլ և ընկ.

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվրբուլի և Մէյսիւրսկուէի միջև բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբուս	4200	Օսայրիս	3000
Ֆէրօս	4000	Նէֆթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բէրա	3000
Սէսօսդրիս	3250	Ատլանտիք	4700
Թիպէս	3250	Լոդիւս	800
Մոկտուզա	3250	Օլինտա	800
Մարիօթիս	3250	Սեսիլ	700

Օսայրիս շոգենաւ, Նաւապետ Բոլ, ամսոյս 31 ին Լիվրբուլէն աստ կսպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Բէրա շոգենաւ, Նաւապետ Ֆօրեսթըր, ամսոյս 30ին Սամսոնէն պիտի վերադառնայ և ուղղակի Լիվրբուլ պիտի ուղեւորի։

Վերոյիշեալ շոգենաւք շքեղապէս յարդարուած են ճամբորդներու համար։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ.

Մէյտանճըգ փողոց, Պոլիս

Տնօրէնութիւն, Լիվրբուլ

ՃԷՅՄԶ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվրբուլ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՍԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱՆԵԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և Բերիէ միջև կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է «Ալբին» որ ապրիլ 8 ին Մարսիլյէն և ապրիլ 15 ին Պոլսէն պիտի մեկնի։ Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է «Լ. Վէյլէր» որ կը մեկնի ապրիլ 13ին երեկոյեան ժամ 5ին։

Ուղղակի և տրանզ ուղեւորութեան

Նաւուղէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն

ԹԻՆԻՈԹԷ ԲՐԳՈՒԼ

Մումհանէ փողոց, Թիւ 141

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք ամեն տասն օրը մ'անգամ կը բանին Լիվրբուլի և Միջերկրականի միջև.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ադլաս	3,000	Մորոքօ	2,500
Ալէբբօ	3,000	Նամթ	2,500
Պոդնիա	4,600	Բավօնիա	5,000
Պալդիք	2,500	Բալմիրա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սէրվիա	7,800
Սէֆալոնիա	5,000	Սիդիա	4,600
Քադալոնիա	4,700	Սարակոսա	3,000
Շէրպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տէմէրարա	2,500	Սիտօն	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէտար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Սիտոն շոգենաւը, Նաւապետ Ֆէնուիք Լիվրբուլէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով և ի մօտոյ վերստին Լիվրբուլ պիտի ուղեւորի։

Ստորագրեալն արտօնութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եորքի, Պոսթընի, կամ Ամերիկայի և Գանատայի ուրիշ և ոեւէ նաւահանգստի համար։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ

Գործակատար

Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան Ղալաթիա

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄՍԷԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ